

Nr 140

**Kungl. Maj:ts proposition angående konjunkturstimulerande åtgärder;
given Stockholms slott den 29 oktober 1971.**

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

CARL GUSTAF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas en redovisning för de konjunkturstimulerande åtgärder regeringen hittills vidtagit i år. Vidare framläggs förslag om ytterligare konjunkturstimulerande åtgärder. Tyngdpunkten läggs därvid på selektiva åtgärder som ger en snabb sysselsättningsceffekt inom områden som framstår som särskilt angelägna. Det gäller utbyggandet av industrins produktionsapparat, särskilda insatser på miljövårdsområdet, tidigareläggning av angelägna kommunala investeringar och insatser för barnfamiljer med lägre inkomster samt folkpensionärerna.

Sammantagna kan de sysselsättningspolitiska åtgärderna beräknas innebära en efterfrågan av storleksordningen 5 miljarder kr. Härtill kommer att s. k. oprioriterat byggande för ca 2 miljarder kr. frisläppts.

För att täcka statens direkta utgiftsbehov begärs medel på tilläggsstat för innevarande budgetår med i runt tal 1,5 miljard kr.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Jag anhåller nu att få anmäla frågan om *konjunkturstimulerande åtgärder*.

Vid ingången av 1971 förutsågs allmänt att en konjunkturuppgång var förestående i Förenta staterna samtidigt som en viss avmattning av tillväxttakten i Västeuropa som helhet var att vänta. På den västeuropeiska marknaden som är den från svensk exportsynpunkt mest intressanta bedömdes den förutsedda uppbromsningen bl. a. bero på en förestående lageranpassning.

Det kan nu konstateras att konjunkturuppsvinget i Förenta staterna har fördröjts samtidigt som stagnationstendenserna i Västeuropa blivit mer utdragna än det fanns anledning att räkna med ännu för ett halvt år sedan. Även om konjunkturtendensen i Västeuropa allmänt sett har gått i riktning mot en avmattning finns betydande skillnader mellan länderna.

Konjunkturnedgången kom relativt tidigt till Danmark och Finland, där tillväxttakten nu är låg. I Västtyskland, Frankrike, Nederländerna samt Belgien däremot hölls produktionstakten relativt väl uppe. För Storbritanniens och Italiens del har den ekonomiska utvecklingen under första halvåret 1971 varit klart ogynnsam men beräknades för Storbritanniens del på grund av insatta stimulansåtgärder vara på uppgående under tredje kvartalet. Den totalt sett dämpade tillväxten var i stor utsträckning att hänföra till en pågående lageranpassning. Den svaga och i vissa fall vikande efterfrågan på den internationella stapelvarumarknaden kan sålunda antas stå i samband härmed. Detta hindrar inte att även andra faktorer har spelat in. Med undantag för bostadssektorn har sålunda den privata investeringsefterfrågan i flertalet länder varit svagare än vad som tidigare fanns anledning att vänta. Den privata konsumtionen däremot har i flera länder hållits väl uppe, inte minst på grund av en fortsatt snabb lönestegringstakt.

Trots det dämpade efterfrågetrycket har prisstegringstakten varit fortsatt hög. I de större västeuropeiska länderna har konsumentpriserna genomgående stigit med mer än 5 % under den senaste 12-månadersperioden.

Den ekonomiska utvecklingen i Sverige har hittills under 1971 blivit svagare än vad som väntades i början av detta år. Det har härvid främst varit inom landet som efterfrågan avtagit men även exporten har fått kännning av ett försämrat marknadsläge. Detta gäller i synnerhet stapelvaror såsom malm, järn, stål, massa och papper. Dämpningen av efterfrågan inom landet kan i första hand hänföras till byggnadsverksamhet, lagerinvesteringar och privat konsumtion.

Nedgången i lagerinvesteringarna, vilken för 1971 beräknas till 2 miljarder kr., faller i huvudsak på industrins lager av råvaror och varor i arbete. Även för investeringar i byggnader och anläggningar framträder en avsevärd och i detta fall oväntad nedgång. Minskningarna gäller främst bostadsbyggandet, handeln och den kommunala sektorn. Industrins investeringsvolym har hållits väl uppe men ökningen har blivit lägre än vad som tidigare antagits.

Den privata konsumtionen beräknas under första halvåret 1971 ha minskat i volym, vilket är en ovanlig företeelse. Räknat från första halvåret 1970 rör det sig om en nedgång med nära 2 % trots att de reallt disponibla inkomsterna har stigit med drygt 1 %. Sparkvoten ökade alltså med 3 procentenheter. Det har således inträffat en kraftig minskning av konsumtionsbenägenheten som främst kan sättas i samband med det ovanligt spända och konfliktfyllda förhandlingsläget på arbetsmarknaden.

Exporten fortsatte att öka under första halvåret 1971 men i påtagligt avsaknande takt. Verktadsexporten hölls uppe men råvaruexporten sjönk kraftigt som följd av en stark lagerneddragning utomlands av rå- och stapelvaror. Importen minskade samtidigt i volym på grund av vikande råvaruinköp, en svag konsumtionsutveckling och en neddragning av lagerinvesteringarna. Bytesbalansen har följaktligen förstärkts och visar ett klart överskott för den senaste 12-månadersperioden. En mera normal utveckling av den inhemska efterfrågan skulle emellertid ha medfört att importen under denna period blivit väsentligt högre än vad som nu blev fallet. Man kan därför inte dra den slutsatsen att en på lång sikt betryggande utrikesbalans återställts.

Totalt sett har den dämpade efterfrågutvecklingen lett till en obetydlig tillväxt av den samlade produktionen och läget på arbetsmarknaden har härigenom successivt försämrats. Konjunkturavmattningens återverkningar på pris- och kostnadsutvecklingen har varit mindre påtagliga. I genomsnitt beräknas lönenivån 1971 stiga med ca 9 % och konsumentpriserna kan under årets lopp antas öka med 3,5 à 4 % utöver vad

som var en direkt följd av mervärdeskattens höjning. Mot internationell bakgrund framstår denna pris- och kostnadsstegringstakt inte som anmärkningsvärd.

Allt eftersom det under loppet av 1971 framstått som klart att tillväxten i den svenska ekonomin utvecklades svagare än vad som förutsetts har en stegvis omorientering av den ekonomiska politiken genomförts. Insatserna har huvudsakligen fått karaktären av selektiva åtgärder för att skapa fler arbetstillfällen.

Under 1971 har lättnader inom kreditpolitiken successivt genomförts. Diskontot har under året i tre etapper sänkts med sammanlagt $1\frac{1}{2}$ % till $5\frac{1}{2}$ %. Industrins upplåning har fått expandera utan kreditpolitiska begränsningar och detta har lett till en betydande ökning av utlåningen till näringslivet.

För att stimulera industrins investeringar har investeringsfonderna i praktiken släppts fria även om ansökningsförfarandet fortfarande kvarstår. Detta har skett i olika omgångar. I juni medgavs användning av investeringsfondsmedel för industriinvesteringar i syd- och mellansverige. Projekten skulle sättas igång före utgången av 1971. För företag inom stödområdet var investeringsfonderna redan fria. Sedan i september har frisläpp av fonder medgetts även i storstadsområdena. I juli släpptes investeringsfondsmedel för lagerproduktion intill utgången av 1971.

Riksdagen fattade under våren 1971 beslut om ett extra skatteavdrag på 10 % för företagens investeringar i maskiner och inventarier verkställda under 1971. Under sommaren beslöt regeringen föreslå höstrikdagen en höjning av detta avdrag till 20 %.

I syfte att stimulera främst verkstadsindustrin, tidigarelades i april och juli vissa statliga och kommunala beställningar. Statsbidrag utgår sålunda till kommunala beställningar för en total kostnad på 100 milj. kr.

Bostadsbyggnadsprogrammet utökades stegvis under våren och sommaren. Ramen för det statligt belånade bostadsbyggandet vidgades med 2 000 lägenheter till 89 000 lägenheter. Det privatfinansierade bostadsbyggandet tilläts öka i flera omgångar. Det privatfinansierade småhusbyggandet släpptes under hösten helt fritt för resten av året. Sammanlagt beräknas detta innebära en vidgning av det privatfinansierade bostadsbyggandet med 5 500 lägenheter till 13 500 lägenheter.

Byggandet av skolor och sjukvårdsanläggningar ökades i förhållande till de fastställda programmen. Statliga, civila och militära byggnadsprojekt sattes i gång tidigare än planerat. Vidare tidigarelades byggnads- och anläggningsarbeten vid statens affärsdrivande verk. Under de tre första kvartalen 1971 beviljades igångsättningstillstånd för s. k. oprioriterat byggande med en sammanlagd byggnadskostnad av i runt tal 2 miljarder kr.

De direkta arbetsmarknadspolitiska insatserna har utökats väsentligt. Arbetsmarknadsutbildningen omfattade i början av oktober ca 40 000

kursdeltagare och beräknas senare i vinter kunna omfatta 60 000 elever. Av eleverna i arbetsmarknadsutbildningen utgör numera kvinnorna en övervägande del. I beredskapsarbeten sysselsattes i början av oktober drygt 20 000 personer och antalet stiger snabbt. Åtgärder har även vidtagits för att genom olika former av skyddad verksamhet ge den svårplacerade arbetskraften ökade sysselsättningsmöjligheter.

Sammanfattningsvis innebär de åtgärder som regeringen intill början av oktober tagit initiativ till följande. Offentliga industribeställningar har lagts ut till ett sammanlagt värde av 180 milj. kr. Bostadsbyggandet har utvidgats med 7 500 lägenheter till en beräknad kostnad av ca 750 milj. kr. Den offentliga byggnads- och anläggningsverksamheten har utvidgats till en beräknad kostnad av 550 milj. kr. Investeringsfondsmedel för konjunkturstimulerande investeringar har frisläppts med en beräknad omfattning av ca 1,5 miljarder kr. Till detta kommer kostnaderna för de utvidgade arbetsmarknadspolitiska insatserna. Statens kostnader för t. o. m. början av oktober beslutade ökningar av beredskapsarbeten beräknas till 425 milj. kr. Utgifterna för arbetsmarknadsutbildning uppskattas öka med 75 milj. kr. En summering av dessa åtgärder slutar på ca 3,5 miljarder kr., vartill kommer nära 2 miljarder kr. för s. k. oprioriterat byggande.

Debatten under de senaste månaderna har i hög grad koncentrerats på den stigande arbetslösheten. Att ökningen under året blivit så snabb sammanhänger till en del med att man under åtminstone den första delen av 1970 hade en klar överhettning i ekonomin. Elimineringen av överefterfrågan på arbetskraft förklarar således en del av de observerade förändringarna under det senaste året. Men arbetslöshetstalen har fortsatt att stiga och är nu klart otillfredsställande.

Innan jag går in på att närmare analysera innebörden av arbetslöshetssiffrorna vill jag beröra de olika typer av statistik som belyser dessa förhållanden inte minst därför att de visar så olika nivåer.

Det mest omfattande materialet utgörs av de månatliga räkningar som företas av antalet arbetssökande vid förmedlingarna. Dessa räkningar lämnar upplysningar om både sådana arbetssökande som är medlemmar i arbetslöshetskassor och sådana som inte är det. Av flera skäl är denna distinktion av intresse. De som är kassamedlemmar är i allmänhet personer som tidigare har haft ett arbete eller en anställning som nu av olika skäl avbrutits. Genom att följa kassaarbetslösheten får man en uppfattning om hur denna arbetskrafts sysselsättningsläge har förändrats. De arbetssökande som inte är med i någon kassa är ofta personer som för första gången söker sig till arbetsmarknaden eller återinträder på denna efter en tids uppehåll.

Förändringarna i antalet arbetslösa kassamedlemmar har sitt särskilda intresse även därför att det är denna serie som i fråga om möjlighet

till jämförelse ligger närmast de historiska serierna över arbetslösheten. Det har i den senaste tidens debatt hävdats att arbetslösheten nu under 1971 nått en omfattning som man får gå fyrtio år tillbaka i tiden för att finna motsvarigheten till. Dessa påståenden ligger mycket långt ifrån sanningen. I oktober 1971 registrerades en arbetslöshetsprocent på 1,9 bland kassamedlemmarna. Närmast jämförbara siffra låg under både 1932 och 1933 i genomsnitt under året över 20 % och hade fram till 1939 endast kunnat nedbringas till ca 10 %. Även så sent som 1958 registrerades ett årsgenomsnitt på 2,5 %.

Under senare år har man fått en kompletterande information om arbetsmarknadssituationen genom de numera månatliga arbetskraftsundersökningarna. Genom intervjuer kartlägger man förhållandena hos ett slumpmässigt urval om ca 18 000 personer. I denna undersökning räknar man som arbetslös inte endast den som aktivt sökt ett arbete på arbetsförmedlingen utan även den som tagit kontakt med arbetsgivare direkt eller som svarat på annons. Dessutom inräknas bland de arbetslösa även personer som nyligen har fått anställning men som ännu inte hunnit tillträda denna.

Det säger sig självt att man med den senare undersökningen erhåller en uppskattning av antalet arbetslösa som klart överstiger resultatet från inventeringen vid arbetsförmedlingarna. I september 1971 uppgick antalet sökande vid förmedlingarna till ca 58 000 medan man enligt arbetskraftsundersökningen hade 113 000 arbetslösa. Av dessa senare hade nära 10 % en anställning som väntade eller som man var endast tillfälligt permitterad ifrån och ytterligare ca 20 % utgjordes av personer som förklarat sig vara arbetssökande, dock utan att ha tagit kontakt med arbetsförmedlingen.

Hela antalet vid arbetsförmedlingen anmälda arbetslösa uppgick i oktober till nära 64 000 personer. Det är visserligen ett lägre tal än det som redovisades under mars—april i år men tar man hänsyn till kända säsongvariationer i arbetsmarknadsförhållandena är läget nu klart sämre än i våras. Vid tolkningen av detta i och för sig höga tal på antalet arbetslösa vill jag först erinra om att arbetsmarknadspolitiken under en följd av år kännetecknats av en successiv höjning av ambitionsnivån. Genom olika åtgärder har man eftersträvat att få ut allt flera grupper på arbetsmarknaden. Detta gäller exempelvis de gifta kvinnorna eller de i olika avseenden handikappade. Det är helt naturligt led i denna politik att man vid förmedlingarna registrerar en ökad arbetsefterfrågan från de här aktuella grupperna.

Vid sidan om den allmänna sysselsättningsskapande politiken har även vidtagits förändringar som möjliggör en ökad trygghet åt personer som i arbetsmarknadspolitiskt avseende tillhör särskilt utsatta grupper. En del av dessa åtgärder — t. ex. omställningsbidrag — har som

administrativ förutsättning att man är anmäld som arbetssökande vid arbetsförmedlingen.

Till en viss del förklaras emellertid situationen på arbetsmarknaden även av att det totala antalet personer i arbetskraften ökat. Detta framgår klart av arbetskraftsundersökningarna enligt vilka ca 30 000 fler personer ingår i arbetskraften under september 1971 i jämförelse med samma månad för ett år sedan. Det framgår även delvis av förmedlingsstatistiken, som uppvisar de största ökningarna för sådana arbetslösa som inte tillhör någon arbetslöshetskassa.

En närmare analys av materialet ger vid handen att ökningarna nästan helt utgörs av kvinnor vilkas antal i arbetskraften under det senaste året ökat med drygt 40 000. Ökningarna är särskilt betydande i fråga om de gifta kvinnorna och det är väsentligt att påpeka att större delen av detta nettotillskott till arbetskraften kunnat beredas sysselsättning.

Även mot bakgrund av dessa olika omständigheter framstår sysselsättningsläget i dag som allvarligt. Trots att de tidigare insatserna ännu inte fått fullt genomslag anser regeringen det motiverat att sätta in ytterligare åtgärder. Vid övervägandena om valet av åtgärder synes det mig angeläget att framhålla att man enligt förmedlingsstatistiken haft de största relativa ökningarna hos de nytilträdande grupperna, dvs. i första hand ungdomar men även i icke oväsentlig utsträckning gifta kvinnor. Om man dessutom även beaktar att en tredjedel av industriföretagen fortfarande har brist på yrkesutbildad arbetskraft förefaller det klart att utbildningsåtgärder är av stor vikt. Jag erinrar här om den betydande volymökning som omskolningsverksamheten fått under detta år. Jag erinrar även om att skolöverstyrelsen fått rätt att inom gymnasieskolan i arbetsmarknadspolitiskt syfte utan inskränkningar inrätta direkt yrkesinriktade specialkurser om ett år. Härigenom utnyttjas den inträffade försvagningen i konjunkturen till att åstadkomma en långsiktig förbättring av arbetskraftens utbildning samtidigt som de personer som inte omedelbart får ett arbete bereds en meningsfull och framåtsyftande sysselsättning.

Avvägningen av de ytterligare åtgärder som bör vidtas måste givetvis ske mot bakgrund av en bedömning av konjunkturutsikterna för den närmaste tiden.

Trots att de internationella konjunkturutsikterna för det närmaste året allmänt sett måste anses osäkra förefaller det klart att utvecklingen nu är tydligt uppåtriktad i Förenta staterna och i viss mån även i Storbritannien. Frågan gäller närmast i vad mån och hur snabbt en uppgång i dessa länder kan sprida sig till de länder i Västeuropa som f. n. uppvisar stagnationstendenser. Härvid gäller även att bedöma vilka element i den totala efterfrågan som kan väntas åstadkomma en vändning uppåt. Förutom den expansion som kan förväntas i industri-

och lagerinvesteringar tillkommer privat och offentlig konsumtion som expansionsfaktorer. Ett ökande bostadsbyggande får samma effekt. Den privata konsumtionen och bostadsbyggandet har redan i utgångsläget visat en expansiv tendens i vissa länder. Med en fortsatt omläggning av ländernas ekonomiska politik i expansiv riktning kan en fortsatt ökning av konsumtion och bostadsbyggande, i förening med en vändning av lagercykeln, leda till ett allmänt konjunkturuppsving i Västeuropa under andra halvåret 1972. Enligt de senaste beräkningarna som utförts inom OECD skulle en internationell konjunkturuppgång rentav kunna komma igång under första halvåret 1972.

Vid en bedömning av det internationella konjunkturförloppet bör man inte förbigå den dramatiska händelseutvecklingen på valutamarknaden som kulminerade i augusti 1971 med USA:s utspel. Det förefaller uppenbart att övergången till obestämda kurser och kravet på en drastisk förstärkning av den amerikanska bytesbalansen haft en nedkylande inverkan under andra halvåret 1971 på världshandeln liksom på det ekonomiska klimatet hos Förenta staternas handelspartners. Risken för en gradvis utbredning av handelspolitiska restriktioner har illustrerats av införandet av en 10-procentig importavgift i Danmark. Förutsatt att denna typ av åtgärder inte får fortsatt utbredning och att lösningen av de internationella betalningsfrågorna sker på ett rimligt sätt finns det emellertid knappast anledning att räkna med en ytterligare fördröjning av en allmän internationell konjunkturuppgång.

När det gäller den inhemska efterfrågan räknar konjunkturinstitutet för återstoden av 1971 med en starkare utveckling av den inhemska efterfrågan både vad gäller privat konsumtion och investeringar. Under andra halvåret i år förväntas sålunda en markerad uppgång av den privata konsumtionen i förening med stigande maskininvesteringar och en vändning uppåt av byggnadsinvesteringarna. Effekten härav på produktion och sysselsättning kan dock bromsas upp av fortsatta om än alltmer begränsade minskningar av lagerinvesteringarna. Exportefterfrågan kan likaså komma att mattas ytterligare. Konjunkturbarometrar-na för industrin, handeln och byggverksamheten har under sådana förhållanden inte gett några klart positiva utslag utan på sin höjd indikationer om uppbromsning av minskningstakten i orderingång, produktion och kapacitetsutnyttjande.

Mellan andra halvåret i år och första halvåret 1972 förutser konjunkturinstitutet en ytterligare höjd aktivitet i byggnadssektorn men en mer begränsad ökning av maskininvesteringarna. Den tilltagande byggnadsaktiviteten kan sättas i samband med de sysselsättningsstimulerande åtgärder som i flera omgångar initierats fram till början av oktober 1971. Beräkningarna tyder på att effekterna av dessa åtgärder ytterligare accentueras under första hälften av nästa år. Sålunda väntas det privata

byggandet inkl. bostadsbyggandet och det statliga byggandet öka betydligt. Utvecklingen av lagerinvesteringarna kan alltså väntas få en bromsande effekt på produktionen allteftersom en anpassning sker till normal lagerhållning både för råvaru- och färdigvarulager.

Den totala exporten väntas ånyo öka något under första halvåret 1972. Den under andra halvåret 1971 alltså svaga exporten av rå- och stapelvaror bör under första hälften av 1972 förbytas i uppgång i samband med en omsvängning av råvarucykeln hos köparländerna. Däremot väntas verkstadsexporten utvecklas svagt. Den totala exporten skulle därigenom kunna öka något.

Sammanfattningsvis beräknar konjunkturinstitutet att bruttonationalprodukten första halvåret 1972 under sådana omständigheter kommer att bli drygt 3 % större än under första halvåret 1971. Under dessa förutsättningar och med hänsyn till den betydande arbetstidsförkortning som inträder omkring årsskiftet 1971—1972 är det rimligt att utgå ifrån att läget på arbetsmarknaden blir successivt mera balanserat.

Som framgått av vad jag nyss anfört är bedömningen av den internationella konjunkturbilden fortfarande osäker inte minst med hänsyn till förhållandena på valutamarknaden. Vidare vill jag understryka att trots den gynnsamma utvecklingen av bytesbalansen under 1971 de långsiktiga problemen på detta område knappast är övervunna. I ett sådant läge är det väsentligt att den ekonomiska politiken får en hög grad av flexibilitet och baseras på selektiva åtgärder. Därigenom skapas möjligheter att snabbt anpassa åtgärderna till ändrade förutsättningar.

Åtgärder för en generell stimulans av den privata konsumtionen har i olika sammanhang ansetts som alternativ till ytterligare selektiva åtgärder. Sett ur ett mer långsiktigt perspektiv utgör vikande privat konsumtion knappast något problem. Problemet är snarast det motsatta, dvs. att bereda den privata konsumtionen tillräckligt utrymme inom de ramar som produktionstillväxten ger, samtidigt som angelägna krav i fråga om näringslivets investeringar och den offentliga sektorn skall tillgodoses. Den avmattning i fråga om den privata konsumtionen som ägde rum under första halvåret 1971 betingas i hög grad, som tidigare nämnts, av de mycket speciella förhållanden som rådde i samband med avtalsförhandlingarna. Föreliggande uppgifter tyder på att den nedgång av den privata konsumtionen som ägde rum under första halvåret 1971 nu förbytts i en uppgång. Detta är också naturligt i och med att den centrala uppgörelsen nu är omsatt på förbunds- och lokalplanet och att utbetalningen av de retroaktiva lönerna pågår. En ytterligare stimulans av köpkraften uppnås under december månad genom återbetalningen av överskjutande skatt och vid årsskiftet genom frisläppandet av de medel som sparades i samband med det s. k. Strängaspelet om sammanlagt ca 4 miljarder kr. Detta innebär sammanfattningsvis att det

f. n. inte framstår som lämpligt att vidta åtgärder som syftar till en allmän konsumtionsstimulans. Vid sidan av övriga åtgärder har dock en begränsad stimulans, som har klara fördelningspolitiska motiv, bedömts möjlig. I fråga om utbyggnaden av stödet till bostadskonsumtion gäller även att en angelägen reform härigenom kan tidigareläggas. Den stimulans av bostadsefterfrågan som reformen innebär medverkar också till att hålla bostadsbyggandet uppe.

Tyngdpunkten i sysselsättningspolitiken måste även fortsättningsvis läggas på åtgärder som kan avgränsas i tid och rum. Ledmotivet är att rikta åtgärderna mot de områden och grupper som har ett direkt behov av stöd. En rad olika skäl talar för en sådan selektiv inriktning av den ekonomiska politiken.

De ekonomisk-politiska åtgärderna bör utformas så att deras stimulerande verkan snabbt kan avbrytas när konjunkturen förbättras. Med hänsyn till att huvuddelen av de nu ingångna avtalen har lång varaktighet är det från löntagarsynpunkt angeläget att inflationistiska tendenser kan undvikas i största möjliga utsträckning. Den inflatoriska risken av exempelvis en temporär sänkning av momsen sammanhänger med svårigheten att få en återgång till den tidigare nivån innan högkonjunkturen klart manifesterats. Risken understryks ytterligare av att den största stimulanseffekten uppnås vid den köprush som inträffar då skatten på nytt skall höjas. En generell ökning av konsumtionsefterfrågan skulle dessutom till ca 40 % rikta sig mot importen och denna del skulle alltså inte leda till någon ökad sysselsättning i vårt land utan endast till en försämring av bytesbalansen.

Utformningen av den kortsiktiga sysselsättningspolitiken kan också om denna baseras på selektiva åtgärder ges en sådan inriktning att den främjar andra och mer långsiktiga politiska mål. De åtgärder som nu föreslås har sålunda koncentrerats till sådana områden som framstår som särskilt angelägna. Det gäller bl. a. utbyggandet av industrins produktionsapparat, särskilda insatser på miljövårdsområdet, tidigareläggning av angelägna kommunala investeringar och insatser för barnfamiljer med lägre inkomster samt folkpensionärerna.

Ett viktigt led i de sysselsättningsåtgärder som vidtagits under 1971 har varit att stimulera en utbyggnad av industrins produktionsresurser. Erfarenheterna från den senaste högkonjunkturen ger vid handen att det i hög grad ligger i industriföretagens intresse att i god tid bygga ut sin kapacitet för att inte gå miste om försäljningstillfällen på exportmarknaden när uppgångstendenserna börjar göra sig gällande. Mot den bakgrunden anser jag det väsentligt att fortsätta stimulanspolitiken och att även under 1972 medge det 20-procentiga avdrag för investeringar i maskiner och utrustning som föreslås för innevarande år. Det kan finnas skäl att medge ianspråktagande av investeringsfonder för byggnader

och maskiner även under första hälften av nästa år. Denna fråga torde dock få prövas längre fram.

En annan åtgärd som kan få stor betydelse för att öka industrins investeringsbenägenhet är den förstärkning av de finansiella förutsättningarna som skapas genom det ökade utrymme på obligationsmarknaden som bereds industrin under detta och nästa år. Emissionerna beräknas under vartdera av åren 1971 och 1972 komma att uppgå till 1,5 miljarder kr., vilket är ungefär dubbelt så mycket som under 1969 och 1970. Nyutlåningen till mindre och medelstora företag via AB Industri kredit och AB Företagskredit beräknas till 500 milj. kr. 1971 och beräknas få minst samma omfattning under 1972. Även Investeringsbankens utlåningskapacitet kommer att förstärkas.

För att ytterligare stimulera utvecklingen inom näringslivet bör företagen inom branscher med hög relativ energiförbrukning ges dispens från energiskatt. Jag anser att detta kan ske inom ramen för gällande dispensbestämmelser.

För att undvika produktionsminskningar med åtföljande minskad sysselsättning utgör en produktion för lager ofta ett väsentligt alternativ. För att stimulera en lagerutbyggnad har som tidigare nämnts investeringsfonderna släppts fria för lagerinvesteringar. Detta frisläpp bör även gälla under 1972. Ytterligare åtgärder är dock påkallade på detta område. Sälunda föreslås ett 20-procentigt bidrag till lagerökning under 1972 i företag där det finns sysselsättningspolitiska skäl härför.

Ökningen av den kommunala investeringsaktiviteten har påtagligt mattats av under de senaste åren. Skälet härtill torde bl.a. ha varit det ökade finansiella tryck som den tidigare mycket snabba expansionen lett fram till. För att stimulera kommunerna till att tidigarelägga angelägna investeringar och samtidigt uppnå en betydande sysselsättnings-effekt bör statsmakterna ge sitt stöd till att sådana investeringar utförs som beredskapsarbeten i väsentligt större omfattning än vad som f. n. sker. Därför föreslås att statsbidraget höjs från normalt 33 % till högst 75 % för arbete som läggs ned på sådana projekt under tiden den 1 november 1971—den 30 juni 1972. En medelsram om 500 milj. kr. möjliggör arbeten för ca 670 milj. kr., vilket motsvarar ca 10 % av kommunernas totala årliga investeringar i byggnader och anläggningar exkl. bostäder.

Miljövårdsinvesteringarna tillhör de områden som bör ges prioritet i detta sammanhang. Behovet av investeringar för luft- och vattenrening är stort på såväl den industriella som den kommunala sidan. I fråga om planeringen av kommunala reningsverk finns f. n. en relativt stor projektreserv som med kort varsel kan tas i anspråk. I syfte att snabbt få till stånd ökade insatser på dessa områden föreslås en temporär höjning av statsbidraget till 75 % för tiden t. o. m. den 30 juni 1972. Som förutsättning för att det förhöjda statsbidraget skall utgå för hela pro-

jektet bör gälla att huvuddelen — 60 % — av arbetet utförs före denna tidpunkt. Därutöver har vissa åtgärder vidtagits i syfte att påskynda myndigheternas handläggning av ärenden av detta slag.

Som tidigare framhållits är det inte lämpligt med en allmän stimulans av den privata konsumtionen. Läget medger dock att en i det längre perspektivet klart motiverad utbyggnad av det familjepolitiska stödet till bostadskonsumtion nu genomförs. Den innebär ett väsentligt större tillskott till de grupper som främst behöver stöd än vad generella konsumtionsstödjande åtgärder skulle kunna ge. Samtidigt får stödet relativt begränsade verkningar på den totala efterfrågan. Förslag om en kraftig förstärkning av bostadstilläggen för barnfamiljer läggs fram i en särskild proposition. Utredningsarbetet i familjepolitiska kommittén bedrivs med sikte på att systemet med skydd mot höga hyror för låginkomsthushåll under 1973 skall kunna byggas ut till att omfatta även hushåll utan barn. Med hänsyn till att förstärkningen av bostadstilläggen för barnfamiljer av tekniska skäl inte kan träda i kraft förrän i april 1972 föreslås att det dessförinnan i januari görs en särskild utbetalning till de barnfamiljer som nu är berättigade till statligt bostadstillägg. Kostnaden härför beräknas till 125 milj. kr.

Det föreslagna bostadsstödet i förening med en höjning av den övre lånegränsen för bostadsrättsföreningar till 98 % av låneunderlaget, varom förslag nu också läggs fram, torde komma att möjliggöra en ökad efterfrågan på nybyggda lägenheter från inkomstsvaga grupper. Detta kommer att medverka till att hålla igångsättningen av bostadsbyggandet på en hög nivå.

Även för ett extra köpkrafttillskott som föreslås bli anvisat folkpensionärerna kan anföras klara fördelningspolitiska motiv. Som en engångsåtgärd bör därför alla folkpensionärer ges ett belopp som motsvarar 3 % av basbeloppet. Kostnaden härför beräknas till 285 milj. kr. Utbetalningen bör ske i ett sammanhang så tidigt som möjligt under 1972, dvs. i samband med januariutbetalningarna.

De åtgärder som successivt vidtagits under våren och sommaren kan beräknas ha inneburit att en direkt efterfrågan av storleksordningen 5 miljarder kr. släppts fram. Effekterna av de nu föreslagna åtgärderna på den direkta efterfrågan är svårare att beräkna men kan uppskattas till storleksordningen 2 miljarder kr. Härtill kommer indirekta effekter.

För innevarande budgetår leder de hittills vidtagna och nu föreslagna åtgärderna till att underskottet i budgeten beräknas stiga till storleksordningen 4 miljarder kr.

Sammanfattningsvis vill jag på nytt betona att den under senare tid ökade arbetslösheten är otillfredsställande, varför det är nödvändigt att sätta in kraftfulla åtgärder för att öka sysselsättningen. Dessa åtgärder koncentreras till särskilt angelägna områden. Den svarbedömbara in-

ternationella utvecklingen; behovet av att komma till rätta med de långsiktiga problemen i bytesbalansen och angelägenheten att begränsa inflationistiska tendenser utgör starka motiv för att lägga tyngdpunkten vid successiva och selektiva insatser. Strävan måste vara att planera för största möjliga handlingsberedskap för att därigenom snabbt kunna anpassa åtgärderna till förändrade förutsättningar. På detta sätt bör det vara möjligt att förena kravet på ökad sysselsättning med kraven på inre och yttre balans i ekonomin och samtidigt möta en ny efterfrågekonjunktur utan större risker för en inflationistisk utveckling.

Som framgått av vad jag tidigare anfört är anslagsframställningar på tilläggsstat behövliga för att finansiera de förordade konjunkturstimulerande åtgärderna.

De framställningar till riksdagen som Kungl. Maj:t beslutar om denna dag tas in i dagens statsrådsprotokoll över justitie-, försvars-, social-, kommunikations-, finans-, utbildnings-, jordbruks-, handels-, inrikes- och industriärenden. Utdrag av dessa protokoll bör biläggas denna proposition som *bilagor 1—11*. En sammanställning över de av Kungl. Maj:t i denna proposition begärda anslagen torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 12*.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t

- 1) föreslår riksdagen att godkänna den allmänna uppläggning av den ekonomiska politiken som jag har förordat i det föregående,
- 2) i en gemensam proposition förelägger riksdagen de förslag som framgår av nämnda utdrag av statsrådsprotokollet.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Geijer, anmäler de ärenden under justitiedepartementets handläggning som angår frågan om konjunkturstimulerande åtgärder och anför.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[1] **1. Polishus m. m.** För budgetåret 1971/72 har till Polishus m. m. anvisats ett investeringsanslag av 40 milj. kr.

I gällande investeringsplan för anslaget (prop. 1971: 1 bil. 4 s. 74) har för byggnadsobjektet Polisskolan Ulriksdal uppförts en kostnadsram av 9 180 000 kr. i prisläget den 1 april 1970, vilket motsvarar 9 720 000 kr. i prisläget den 1 april 1971. De arbeten som hittills har utförts på objektet har medfört oförutsedda merkostnader, som med 800 000 kr. överstiger den fastställda kostnadsramen. Vissa planerade arbeten har inte kunnat utföras.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 30 augusti 1971 hemställt om uppdrag att utföra ombyggnads- och kompletteringsarbeten beträffande tre byggnader som är avsedda för fysisk träning och skjututbildning inom en kostnadsram av 1,9 milj. kr. i prisläget den 1 april 1971.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har genom beslut den 15 oktober 1971 fastställt kostnadsramen för arbetena vid polisskolan Ulriksdal till 11 720 000 kr. i

prisläget den 1 april 1971. Kostnadsramen för byggnadsobjektet Polis-skolan Ulriksdal i gällande investeringsplan bör ändras i enlighet härmed.

Jag förordar att utgifterna för byggnadsobjektet får bestridas av tillgängliga medel under anslaget.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat angående bestridande av utgifter-na för byggnadsobjektet Polisskolan Ulriksdal.

[2] **2. Byggnadsarbeten för domstolsväsendet.** För budgetåret 1971/72 har till byggnadsarbeten för domstolsväsendet anvisats ett investeringsanslag av 3 milj. kr. Reservationen på anslaget uppgick vid utgången av budgetåret 1970/71 till 4 280 661 kr.

I gällande investeringsplan för anslaget (prop. 1971: 1 bil. 4 s. 76) har uppförts kostnadsramar av sammanlagt 10,4 milj. kr. i prisläget den 1 april 1970 som avser ombyggnad av Stenbockska palatset och byggnader för tingsrätter.

Med anledning av beräknade sysselsättningssvårigheter för byggnadsarbetare under vintern 1971/72 har byggnadsstyrelsen den 11 oktober 1971 hemställt om uppdrag att snarast få utföra viss ombyggnad av kammarrättens hus på Riddarholmen i Stockholm. Byggstart kan ske i december 1971. Kostnaderna för ombyggnad av bottenvåningen och två källarvåningar beräknar byggnadsstyrelsen preliminärt till 2,4 milj. kr. i prisläget den 1 april 1971. Medelsbehovet kan täckas med tillgängliga medel under anslaget Byggnadsarbeten för domstolsväsendet.

Departementschefen

Ifrågavarande ombyggnadsarbeten bör påbörjas snarast. En preliminärt beräknad kostnadsram av 2,4 milj. kr. i prisläget den 1 april 1971 för viss ombyggnad av kammarrättens hus bör tas upp i investeringsplanen. Jag förordar att utgifterna för byggnadsobjektet får bestridas av tillgängliga medel under anslaget.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat angående bestridande av utgifter-na för viss ombyggnad av kammarrättens hus i Stockholm.

[3] **3. Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården.** För budgetåret 1971/72 har till Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården anvisats ett investeringsanslag av 10 milj. kr.

Kungl. Maj:t har bl. a. av sysselsättningspolitiska skäl genom beslut den 7 september 1971 bemyndigat kriminalvårdsstyrelsen att inom en sammanlagd kostnadsram av 2 585 000 kr. uppföra förläggnings- och fritidsbyggnader vid fångvårdsanstalten Haparanda samt förrådsbyggnad och personallokaler vid fångvårdsanstalten Tillberga.

Beslutet leder till ett ökat medelsbehov under anslaget som motsvarar kostnadsramen.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 2 585 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

Bilaga 2

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler de ärenden under försvarsdepartementets handläggning som angår frågan om konjunkturstimulerande åtgärder och anför.

KAPITALBUDGETEN

III. FÖRSVARETS FASTIGHETSFOND

Överbefälhavaren hemställde den 21 april 1971 att prisregleringsmedel för budgetåret 1970/71 skulle ställas till förfogande på vissa anslag, bl. a. på investeringsanslagen under kasernbyggnaders delfond. Med anledning härav föreskrev Kungl. Maj:t genom beslut den 4 juni 1971 att medelsförbrukningen på nämnda anslag under budgetåret 1970/71 fick höjas med 3 225 000 kr., vilket belopp fördelar sig mellan berörda investeringsanslag på följande sätt.

Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål	650 000
Byggnadsarbeten för armén	1 600 000
Byggnadsarbeten för marinen	400 000
Byggnadsarbeten för flygvapnet	575 000
	3 225 000

Då anslagen för 1971/72 har beräknats med utgångspunkt i en i motsvarande mån lägre medelsförbrukning 1970/71 krävs för att genomföra de i regleringsbrev för innevarande budgetår upptagna byggnadsarbetena att angivna belopp ställs till förfogande utöver vad som har anvisats på riksstaten.

Genom beslut den 30 juni 1971 uppdrogs åt fortifikationsförvaltningen att under innevarande budgetår i konjunkturstimulerande syfte tidigarelägga vissa byggnads- och istandsättningsobjekt till ett belopp av högst 50 milj. kr. Samtidigt bemyndigades förvaltningen att med anlitan- de av tillgängliga medel förskottsvis bestrida kostnaderna för byggnads- arbetena. Fortifikationsförvaltningen beräknar att av de ökade betalning- arna om 50 milj. kr. under budgetåret 1971/72, i förhållande till vad som anges i regleringsbrev för budgetåret, 44,5 milj. kr. kommer att fördela sig på berörda investeringsanslag på följande sätt.

Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål	2 000 000
Byggnadsarbeten för armén	15 000 000
Byggnadsarbeten för marinen	2 000 000
Byggnadsarbeten för flygvapnet	1 000 000
Befästningsarbeten för gemensamma ändamål	11 200 000
Befästningsarbeten för marinen	2 300 000
Befästningsarbeten för flygvapnet	6 500 000
Flygfältsarbeten m. m.	4 500 000
	44 500 000

I gällande investeringsplan för investeringsanslaget Byggnadsarbeten för flygvapnet (prop. 1971: 1 bil. 6 s. 224) har medelsförbrukningen under anslaget beräknats till 35,5 milj. kr.

Fortifikationsförvaltningen har den 17 september 1971 föreslagit att medelsförbrukningen under anslaget ökas med 18,2 milj. kr. till 53,7 milj. kr. för budgetåret 1971/72. Av den föreslagna ökade medelsförbrukningen hänför sig 1 milj. kr. till tidigarelagda byggnadsobjekt enligt det tidigare nämnda beslutet den 30 juni 1971 och 17,2 milj. kr. till en forcering av byggnadsverksamheten i förhållande till tidigare planer. Av den totala föreslagna medelsförbrukningen, 53,7 milj. kr., avser 19,5 milj. kr. objekt som påbörjats före den 1 juli 1971 och 34,2 milj. kr. objekt som det ansetts angeläget att påbörja under budgetåret 1971/72. Huvuddelen av de objekt, som påbörjats eller avses bli påbörjade under innevarande budgetår, har redovisats i förenämnda investeringsplan. Följande objekt har tillkommit, nämligen nybyggnad av mottagningsstation vid F 7 för 1 milj. kr., nybyggnad av personal- och verkstadsbyggnad vid F 10 för 500 000 kr. och nybyggnad av brandstation vid flygmaterielförvaltningens försöksplats i Norrland för 600 000 kr.

Jag beräknar att de åtgärder med konjunkturstimulerande effekter som sålunda vidtagits medför ett behov av medel på tilläggsstat enligt följande sammanställning.

Anslag	För 1970/ 71 medgi- ven ökad medelsför- brukning	Till 1971/ 72 tidigare- lagda bygg- nadsobjekt	För ökad byggnads- verksamhet	Summa
Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål	650	2 000	—	2 650
Byggnadsarbeten för armén	1 600	15 000	—	16 600
Byggnadsarbeten för marinen	400	2 000	—	2 400
Byggnadsarbeten för flygvapnet	575	1 000	17 200	18 775
Befästningsarbeten för gemensamma ändamål	—	11 200	—	11 200
Befästningsarbeten för marinen	—	2 300	—	2 300
Befästningsarbeten för flygvapnet	—	6 500	—	6 500
Flygfältsarbeten m. m.	—	4 500	—	4 500
Summa	3 225	44 500	17 200	64 925

Utöver de byggnadsåtgärder som redovisas i sammanställningen har den 8 oktober 1971 beslutats att för försvarets räkning utföra ytterligare byggnadsarbeten m. m. i arbetslöshetsbekämpande syfte till en kostnad av högst 50 milj. kr. Kostnaderna betalas av medel som står till arbetsmarknadsstyrelsens förfogande men skall slutligt räknas av mot utgiftsramen för det militära försvaret. Detta gäller också de beställningar för sammanlagt 30 milj. kr. av fortifikatorisk materiel samt textil- och beklädnadsmateriel m. m. för försvaret som chefen för inrikesdepartementet anmäler tillsammans med övriga konjunkturstimulerande åtgärder inom inrikesdepartementets verksamhetsområde.

Kasernbyggnaders delfond

[1] **1. Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 15,6 milj. kr. Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående förordar jag att under investeringsanslaget Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 2 650 000 kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål* på tilläggsstat

I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 2 650 000 kr.

[2] **2. Byggnadsarbeten för armén.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 42 milj.

kr. Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående förordar jag att under förevarande investeringsanslag på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 16,6 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för armén* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 16 600 000 kr.

[3] **3. Byggnadsarbeten för marinen.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 9,2 milj. kr. Med hänvisning till vad jag anfört i det föregående förordar jag att under förevarande investeringsanslag på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 2,4 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för marinen* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 2 400 000 kr.

[4] **4. Byggnadsarbeten för flygvapnet.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 32,2 milj. kr. Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående förordar jag att under förevarande investeringsanslag på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 18 775 000 kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för flygvapnet* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 18 775 000 kr.

Befästningars delfond

[5] **6. Befästningsarbeten för gemensamma ändamål.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 23 milj. kr. Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående förordar jag att under förevarande investeringsanslag på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 11,2 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Befästningsarbeten för gemensamma ändamål* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 11 200 000 kr.

[6] **8. Befästningsarbeten för marinen.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 36,8 milj. kr. Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående föror-

dar jag att under förevarande investeringsanslag på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 2,3 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Befästningsarbeten för marinen* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 2 300 000 kr.

[7] **9. Befästningsarbeten för flygvapnet.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 17,8 milj. kr. Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående förordar jag att under förevarande investeringsanslag på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 6,5 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Befästningsarbeten för flygvapnet* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 6 500 000 kr.

[8] **10. Flygfältsarbeten m. m.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 23,5 milj. kr. Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående förordar jag att under förevarande investeringsanslag på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 4,5 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Flygfältsarbeten m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 4 500 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, och statsrådet Odhnoff anmäler de ärenden under socialdepartementets handläggning som angår frågan om konjunkturstimulerande åtgärder. Departementschefen anmäler därvid frågorna under punkterna 1, 3 och 5 samt statsrådet Odhnoff frågorna under punkterna 2 och 4. Föredragandena anför.

DRIFTBUDGETEN

FEMTE HUVUDTITELN

B. Allmän försäkring m. m.

[1] **B 4 a. Särskilt tillägg till folkpensionärer.** Som chefen för finansdepartementet har anfört tidigare denna dag bör folkpensionärerna få ett särskilt tillägg i januari 1972. Detta bör ges formen av en engångsutbetalning till den som för januari 1972 är berättigad till folkpension i form av ålders-, förtids- eller änkepension eller till hustrutillägg. Tillägget bör utgå med tre procent av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. Detta innebär vid nuvarande basbelopp 207 kr. för ensam pensionär och 414 kr. för makar.

Med hänsyn till att det särskilda tillägget är en fristående förmån av engångskaraktär bör detta utgå med lika stort belopp till samtliga pensionärer oberoende av den ordinarie pensionens storlek. Det innebär att någon reduktion av tillägget inte skall göras t. ex. för den som har partiell förtidspension. Den som vistas på ålderdomshem eller annan institution bör på samma sätt själv få uppbära hela tillägget.

Det särskilda tillägget bör utbetalas samtidigt som utbetalning av folkpension sker i januari 1972. De närmare bestämmelserna för tillägget får utfärdas av Kungl. Maj:t.

Kostnaderna för det särskilda tillägget kan beräknas till ca 285 milj. kr. För att täcka dessa kostnader bör föras upp ett särskilt förslagsanslag, benämnt Särskilt tillägg till folkpensionärer.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- 1) godkänna de av mig förordade grunderna för särskilt tillägg till folkpensionärer,
- 2) till *Särskilt tillägg till folkpensionärer* på tilläggsstat I till riksdagen för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 285 000 000 kr.

C. Ekonomiskt stöd till barnfamiljer m. m.

[2] **C 3 a. Särskilt statligt bostadstillägg för barnfamiljer.** Jag kommer senare denna dag att föreslå Kungl. Maj:t att lägga fram förslag till riksdagen om en förstärkning av bostadstilläggen till barnfamiljerna fr. o. m. den 1 april 1972.

Som chefen för finansdepartementet har anfört tidigare denna dag bör dessförinnan göras en särskild utbetalning till barnfamiljer som har statligt bostadstillägg. Utbetalningen bör göras i enkla former och så snart som möjligt. Jag förordar att denna engångsutbetalning får formen av ett särskilt statligt bostadstillägg till barnfamiljer. Det bör utgå till de familjer som under år 1971 för december månad uppbär statligt bostadstillägg. Det särskilda bostadstillägget bör utgöra tre gånger det belopp som familjen uppburit i statligt bostadstillägg för december 1971. Utbetalningen bör ske i januari 1972. För den som uppbär fullt bostadstillägg utan inkomstreducering kommer det särskilda statliga bostadstillägget därmed att utgöra 180 kr. för familjer med ett barn, 420 kr. för familjer med två barn, 660 kr. för familjer med tre barn, 720 kr. för familjer med fyra barn och 960 kr. för familjer med fem barn. För den som har reducerat statligt bostadstillägg utgår det särskilda bostadstillägget med motsvarande lägre belopp.

Närmare 450 000 barnfamiljer kan beräknas få detta särskilda bostadstillägg. Kostnaderna för tillägget och för utbetalningen av detta bör

betalas av staten. Jag beräknar kostnaderna till omkring 125 milj. kr. För att täcka dessa kostnader bör föras upp ett särskilt förslagsanslag, benämnt Särskilt statligt bostadstillägg för barnfamiljer.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- 1) godkänna de av mig förordade grunderna för särskilt statligt bostadstillägg för barnfamiljer,
- 2) till *Särskilt statligt bostadstillägg för barnfamiljer* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[3] 11. **Vissa byggnadsarbeten m. m. inom socialdepartementets verksamhetsområde.** Under denna anslagsrubrik har för innevarande budgetåret anvisats ett investeringsanslag av 10 480 000 kr. I fråga om vissa av de ändamål för vilka medel beräknas under anslaget bör ytterligare byggnadsobjekt nu redovisas för riksdagen.

Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna

Kungl. Maj:t uppdrog den 30 juni 1971 åt byggnadsstyrelsen att utföra yttre elnät, etapp II, vid Gräskärr för en kostnad motsvarande 580 000 kr. i prisläget den 1 april 1971. Vidare uppdrog Kungl. Maj:t den 30 juni och den 7 september 1971 åt styrelsen att utföra renovering av centralköket vid Långanäs, tillbyggnad av specialavdelning Berga och mottagningsavdelning Eken vid Hammargården samt tillbyggnad av specialavdelningen vid Bärby. Kostnaderna för dessa objekt, sammanlagt 2 105 000 kr. i prisläget den 1 april 1971, bör enligt byggnadsstyrelsen belasta kostnadsramen Diverse om- och tillbyggnadsarbeten m. m. Kungl. Maj:t uppdrog slutligen den 30 juni 1971 åt byggnadsstyrelsen att utföra vägar och markplanering vid Lövsta. Kostnaden för arbetena, 580 000 kr. i prisläget den 1 april 1971, bör enligt styrelsen belasta kostnadsramen Vägar och markplanering.

Byggnadsstyrelsen föreslår att ytterligare två objekt utförs under innevarande budgetår, nämligen ombyggnad av Solbacken vid Östra Spång samt utbyggnad av dagvattennätet vid Lövsta. På grund härav behöver höjningar ske av resp. kostnadsramen Diverse om- och tillbyggnadsarbeten med 645 000 kr. och kostnadsramen Vägar och markplanering med 75 000 kr., allt i prisläget den 1 april 1971.

Vissa byggnadsarbeten vid statens rättsläkarstationer

Den 30 juni 1971 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att utföra ombyggnad av statens rättsläkarstation i Solna inom en kostnadsram av 1,4 milj. kr. i prisläget den 1 april 1970. Kostnadsberäkningen grundade sig på ett den 17 november 1969 uppgjort byggnadsprogram. Sedan bygghandlingar färdigställts har styrelsen nu utfört en detaljerad kostnadsberäkning för ombyggnaden. Den beräknade kostnaden uppgår till 1 625 000 kr. i prisläget den 1 april 1970, vilket motsvarar 1 775 000 kr. i prisläget den 1 april 1971.

Departementschefen

Som framgår av det föregående har Kungl. Maj:t lämnat bygguppsdrag för ett antal objekt under förevarande anslag under sommaren och hösten 1971. Detta har skett som ett led i åtgärderna att stimulera sysselsättningen inom byggnadssektorn. Vidare bör de ytterligare byggnadsobjekt för vilka redogörelse lämnats i det föregående få påbörjas under innevarande budgetår.

Jag förordar därför, efter samråd med statsrådet Odhnoff, att följande nya och ändrade kostnadsramar i prisläget den 1 april 1971 bör föras upp i investeringsplanen för *ungdomsvårdsskolorna*.

Gräskärr

Yttre elnät, etapp II	580 000
-----------------------	---------

Olika skolor

Diverse om- och tillbyggnadsarbeten m. m.	5 578 000
Vägar och markplanering	785 000

I investeringsplanen för *statens rättsläkarstationer* bör föras upp en kostnadsram av 1 755 000 kr. i prisläget den 1 april 1971 för ombyggnad av statens rättsläkarstation i Solna.

Det är svårt att redan nu överblicka hur medelsförbrukningen under innevarande budgetår kommer att utveckla sig inom det samlade investeringsanslaget. Jag avser att senare återkomma till frågan om ytterligare medelsanvisning skulle visa sig behövas.

Jag förordar att de utgifter som hänger samman med här behandlade byggnadsobjekt får bestridas av tillgängliga medel under förevarande anslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat angående bestridande av utgifterna för vissa byggnadsarbeten inom socialdepartementets verksamhetsområde.

V. FONDEN FÖR LÅNEUNDERSTÖD

[4] **1. Lån till anordnande av barnstugor.** Till detta ändamål har för budgetåret 1971/72 anvisats ett investeringsanslag av 35 milj. kr.

Utbetalning av lån till anordnande av barnstugor sker enligt gällande bestämmelser när byggnadsarbetena är slutförda och kostnaderna redovisats, dvs. i regel ca ett år efter att byggnadsarbetena påbörjats. Som ett led i åtgärderna för att stärka sysselsättningen på byggarbetsmarknaden under vintern har Kungl. Maj:t den 24 september 1971 beslutat att det statliga lån som utgår till kommun eller allmännyttigt bostadsföretag för byggande av barnstugor får betalas ut i förskott för byggen som påbörjas under tiden den 1 oktober 1971—den 15 januari 1972.

Beräkningen av medelsbehovet under anslaget för innevarande budgetår har gjorts med utgångspunkt i den beräknade igångsättningen av barnstugebyggen under budgetåret 1970/71. Den temporära ändringen av utbetalningsreglerna för lånen innebär att ett tillfälligt ökat medelsbehov för att täcka även förskottsutbetalningarna uppkommer under innevarande budgetår. Jag räknar å andra sidan med att medelsbehovet under budgetåret 1972/73 till följd härav kommer att minska i motsvarande mån.

Med ledning av uppgifter från kommunerna om den beräknade igångsättningen under budgetåret 1971/72 beräknar jag det ökade medelsbehovet till 15 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lån till anordnande av barnstugor* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 15 000 000 kr.

[5] **3. Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.** Till ändamålet har för budgetåret 1971/72 anvisats ett investeringsanslag av 3 milj. kr. Den 1 juli 1971 fanns en reservation på 3,3 milj. kr. Under budgetåret disponeras alltså för ändamålet sammanlagt 6,3 milj. kr.

För budgetåret 1972/73 begärda investeringar för upprustning av vårdanstalterna omfattar bl. a. byggnadsföretag som för att öka sysselsättningen i vissa delar av landet bör sättas igång redan under innevarande budgetår. Jag har från socialstyrelsen inhämtat att byggnadsföretag för ca 4,2 milj. kr. kan sättas igång under den närmaste tiden. Kungl. Maj:t har tidigare denna dag medgett att dessa byggnadsföretag får påbörjas under budgetåret 1971/72.

För lån till ytterligare ett antal angelägna byggnadsföretag och till maskiner m. m. beräknar jag medelsbehovet under budgetåret 1971/72

till 6,2 milj. kr. Det totala medelsbehovet under innevarande budgetår uppgår således till 10,4 milj. kr. För ändamålet disponeras 6,3 milj. kr. och medelsanvisningen bör därför ökas med 4,1 milj. kr.

Eftersom i långivningen under budgetåret 1971/72 inryms projekt som ursprungligen planerats komma till utförande först under kommande budgetår räknar jag med att medel under detta anslag inte skall behöva anvisas under budgetåret 1972/73 om medel istället på det sätt jag anfört anvisas på tilläggsstat under innevarande budgetår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 4 100 000 kr.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler de ärenden under kommunikationsdepartementets handläggning som angår frågan om konjunkturstimulerande åtgärder och anför.

Vidtagna konjunkturstimulerande åtgärder under kommunikationsdepartementets handläggning

Den 30 juni 1971 beslöt Kungl. Maj:t om vissa tidigareläggningar av post- och teleinvesteringar. Genom höjning av postverkets investeringsram med 6,1 milj. kr. möjliggjordes tidigareläggning till hösten 1971 av planerade posthusbyggen i Helsingborg, Landskrona, Norrtälje och Ystad.

Genom höjning av investeringsramen för televerket med 18 milj. kr. möjliggjordes följande åtgärder:

1. Tidigareläggning till hösten 1971 av planerade telebyggen i Katrineholm, Knivsta, Kristianstad, Nässjö, Oskarshamn, Uddevalla och Uppsala till en kostnad av 4,5 milj. kr.

2. Tidigareläggning av industribeställningar i bl. a. Hudiksvall och Karlskrona avseende koaxialkablar, pupinkablar, dialogapparater och tryckskyddsutrustningar till en kostnad av 13,5 milj. kr.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 8 juli 1971 uppdrogs åt arbetsmarknadsstyrelsen att efter prövning i varje särskilt fall vidta åtgärder för att genom tidigareläggning av statliga industribeställningar öka sysselsätt-

ningen inom industrin under andra halvåret 1971 och första halvåret 1972. Enligt beslutet fick bl. a. tidigareläggning ske till högst följande belopp:

	Milj. kr.
Postverket	2,7
Televerket	13,5
Statens järnvägar	3,9
Luftfartsverket	5,3

Postverket har beställt cyklar och diverse kontorsmateriel till ett belopp av 1 milj. kr., vilket betalas med postverkets driftmedel. Beställningar av bilar och bussar planeras till ett belopp av 1,7 milj. kr.

Det angivna beloppet för televerket — 13,5 milj. kr. — har ställts till verkets förfogande genom den ovan nämnda ramhöjningen den 30 juni 1971.

Tidigareläggningarna vid SJ omfattar huvudsakligen öppna godsvagnar. Beställningarna har lagts ut i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen, som även tills vidare förskottcrat beloppet.

Med stöd av beslutet har luftfartsverket inom den medgivna investeringsramen under anslaget Flygplatser m. m. för budgetåret 1971/72 lagt ut beställningar om sammanlagt 4,4 milj. kr., varav 2,8 milj. kr. avseende fordon och maskiner och resten i huvudsak elmateriel.

Den 7 september 1971 beslöt Kungl. Maj:t om ytterligare tidigareläggningar vid televerket, SJ och luftfartsverket.

Investeringsramen för televerket höjdes med 40 milj. kr., vilket möjliggjorde följande åtgärder:

1. Tidigareläggning till hösten 1971 av planerade telebyggen i Alingsås, Boden, Eskilstuna, Hässleholm, Lund, Piteå, Ryd, Skurup, Sollefteå, Stavnäs, Sundsvall, Torsby, Trollhättan, Tumba, Varberg och Väröbacka till en kostnad av 10,4 milj. kr.

2. Tidigareläggning av tillverkning och uppsättning av monteringsfärdiga utbyggnadsdelar till telefonstationer till en kostnad av 2,6 milj. kr.

3. Tidigareläggning av anläggningsarbeten, som ger extern sysselsättningseffekt bl. a. i Stockholm och Göteborg till en kostnad av 16,5 milj. kr.

I de 40 milj. kr. ingick också 10,5 milj. kr. för anläggningsarbeten avsedda att ge sysselsättningseffekt internt inom televerket.

Investeringsramen för statens järnvägar höjdes med 2,7 milj. kr. för att tidigarelägga vissa husbyggnads- och anläggningsarbeten. Arbetena avser om- och tillbyggnad av godsmagasin vid Norrköping C, Göteborg N och i Sandviken, ny skolbyggnad i Ängelholm samt vissa spårbyggnadsarbeten i Harmånger.

För luftfartsverkets del innebar beslutet den 7 september 1971 att

verket fick i uppdrag att inom en kostnadsram av högst 1,9 milj. kr. utföra byggnads- och anläggningsarbeten i syfte att stödja sysselsättningen. Arbetena — som bestämts i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen — avser huvudsakligen mindre byggnadsarbeten på en rad olika flygplatser. Genom att luftfartsverket räknar med en underförbrukning av sin normala investeringsram har någon höjning av verkets ram till följd av tidigareläggningarna hittills inte aktualiserats.

Genom beslut den 16 september 1971 föreskrev vidare Kungl. Maj:t att arbeten till en total kostnad av 11 milj. kr. skulle igångsättas vid televerket. Medlen kommer att användas för underhållsarbeten på vissa byggnader, ombyggnad av telefonstation i Boden, kabelarbeten framför allt i Stockholm och Göteborg samt reimpregnering av telefonstolpar.

Under senare år har beredskapsarbeten på vägar utförts i betydande omfattning. Under innevarande höst har Kungl. Maj:t av sysselsättnings-skäl beslutat att avsevärt utöka omfattningen av dessa arbeten. Utöver tidigare i riksstaten beräknade 225 milj. kr. har sålunda ett belopp av ca 310 milj. kr. ansetts böra ställas till förfogande för att möjliggöra igångsättning av dels vissa större ombyggnadsprojekt, dels ett antal mindre omlägnings- och förbättringsarbeten. Arbetena är fördelade med relativt stor spridning över landet med sikte på att i berörda regioner ge största möjliga sysselsättningseffekt. Chefen för inrikesdepartementet kommer senare denna dag att föreslå Kungl. Maj:t att hemställa hos riksdagen om de tilläggsanslag som erfordras för arbetena i fråga.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t ger riksdagen till känna vad jag har anfört i det föregående.

KAPITALBUDGETEN

I. STATENS AFFÄRSVERKSFONDER

A. Postverket

[1] 1. **Posthus m. m.** Genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni och den 8 juli 1971 har investeringar vid postverket tidigarelagts med ett sammanlagt belopp på 8,8 milj. kr. varav 1 milj. kr. att bestridas av driftmedel.

Efter den vidtagna höjningen av investeringsramen för postverket med 6,1 milj. kr. den 30 juni 1971 är den s. k. konjunkturreserven under anslaget Posthus m. m. helt ianspråktagen för budgetåret 1971/72. I sysselsättningsstödande syfte bör — i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts beslut den 8 juli 1971 — tidigareläggning av beställningar av bilar och bussar för postverkets räkning ske till ett belopp av högst

1,7 milj. kr. Jag förordar att detta belopp ställs till postverkets förfo-
gande genom tilläggsanslag under investeringsanslaget Posthus m. m.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att
till *Posthus m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret
1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 1 700 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets
övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kron-
prinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler ärende under finansdepartementets handläggning som angår frågan om konjunkturstimulerande åtgärder och anför.

[1] **Särskilt investeringsavdrag för maskiner och inventarier.** Som jag tidigare framhållit är det angeläget att ytterligare stimulera företagens investeringar i maskiner och andra inventarier under åren 1971 och 1972.

Genom beslut av 1971 års vårriksdag infördes bestämmelser om ett särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt för maskiner och andra inventarier som anskaffas under år 1971 (prop. 1971: 11, SkU 1971: 7, rskr 1971: 27, SFS 1971: 50). I prop. 1971: 11 anförde jag bl. a. att det var motiverat att ett särskilt investeringsavdrag om 10 % medges för att stimulera företagen att öka sina investeringar i maskiner och inventarier under år 1971. Syftet med skattelättnaden var alltså att påverka företagen att öka sina investeringar i maskiner och inventarier utöver vad som eljest skulle bli fallet. I det då rådande konjunkturläget borde enligt min uppfattning tillämpningsområdet för investeringsavdraget omfatta samtliga rörelsedrivande företag samt jordbruks- och skogsbruksföretag. Bestämmelserna kom i enlighet härmed att gälla investeringar i maskiner och andra döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i rörelse, jordbruk eller skogsbruk. Jag anförde vidare att som förutsättning för rätt till avdrag borde gälla att anskaffningen skedde under år 1971. Avdragsrätten borde avse även inventarier som beställdes under år 1971 för leverans efter årets utgång. Däremot borde enligt

min mening avdrag inte medges i fråga om inventarier som beställdes under år 1971 och enligt avtal skulle levereras först efter utgången av år 1973.

Utvecklingen på arbetsmarknaden har därefter medfört att de sysselsättningspolitiska problemen alltmer kommit i förgrunden. Som jag tidigare redovisat har förutom reglerna om investeringsavdrag beslut fattats om en rad olika sysselsättningsfrämjande åtgärder. För att ytterligare stimulera näringslivets investeringar har investeringsfonderna — som tidigare varit frisläppta för investeringar i stödområdet — frisläppts också för investeringar i syd- och mellansverige. Under sommaren och hösten 1971 har företagen fått tillstånd att använda sina investeringsfonder för investeringar för sammanlagt ca 1 200 milj. kr. Dessutom har investeringsfonderna frisläppts för överföring till s. k. lagerinvesteringskonto i syfte att företagen skall kunna arbeta på lager. Denna senare användning av investeringsfonderna står öppen intill utgången av år 1971. Dessutom aviscrade regeringen mot bakgrund av utvecklingen på arbetsmarknaden redan i somras sin avsikt att till årets höstriksdag lägga fram förslag om en höjning av det särskilda investeringsavdraget från 10 % till 20 % av kostnaden för maskinanskaffningar under år 1971. Den föreslagna höjningen av det särskilda investeringsavdraget bör gälla anskaffningar av maskiner och inventarier under hela år 1971. I oktober 1971 beslöt regeringen bl. a. att som en ytterligare stimulans till industrin framlägga förslag till riksdagens höstsession om ett 20-procentigt investeringsavdrag för investeringar i maskiner och inventarier även under år 1972.

På grund av vad jag nu anfört förordar jag att nuvarande särskilda investeringsavdrag för maskinanskaffningar under år 1971 höjs från 10 % till 20 % och att ett motsvarande 20-procentigt investeringsavdrag medges även för maskinanskaffningar under år 1972. Investeringsavdraget under år 1972 bör utformas på samma sätt som det som gäller för år 1971. De av mig förordade stimulansåtgärderna föranleder ändring av 1—5 §§ förordningen (1971: 50) om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt. Förslag till ändring av förordningen torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga A*.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning om ändring i förordningen (1971: 50) om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt*.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilaga A

Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1971: 50) om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas att 1—5 §§ förordningen (1971: 50) om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Fysisk eller juridisk person, som driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk och som under år 1971 anskaffar maskiner eller andra döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten, får vid taxering till statlig inkomstskatt åtnjuta särskilt investeringsavdrag vid inkomstberäkningen för den förvärvskälla vari verksamheten ingår.

Avdraget göres vid 1972 års taxering eller, i fråga om anskaffning under sådan del av år 1971 som är att hänföra till beskattningsår för vilket taxering i första instans sker senare, vid denna taxering.

Fysisk eller juridisk person, som driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk och som under år 1971 eller 1972 anskaffar maskiner eller andra döda inventarier avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten, får vid taxering till statlig inkomstskatt åtnjuta särskilt investeringsavdrag vid inkomstberäkningen för den förvärvskälla vari verksamheten ingår.

Avdraget göres vid taxering till statlig inkomstskatt för det beskattningsår, under vilket anskaffningen sker, eller, i fråga om anskaffning under sådan del av år 1971 som är att hänföra till beskattningsår för vilket taxering i första instans skett samma år, vid 1972 års taxering.

2 §

Anskaffning anses ske när skriftligt avtal om förvärv träffas eller, om sådant avtal icke träffas, när leveransen sker. Träffas skriftligt avtal om förvärvet under år 1971 och sker leveransen samma år men hänför sig avtalet och leveransen till skilda beskattningsår, anses anskaffningen ha skett vid leveransen.

Anskaffning anses ske när skriftligt avtal om förvärv träffas eller, om sådant avtal icke träffas, när leveransen sker. Träffas skriftligt avtal om förvärvet under år 1971 eller 1972 och sker leveransen samma år som avtalet träffats, men hänför sig avtalet och leveransen till skilda beskattningsår, anses anskaffningen ha skett vid leveransen.

Nuvarande lydelse

Maskin eller annat inventarium, som den skattskyldige själv tillverkar, anses anskaffat under år 1971 till den del kostnader då nedlagts på tillverkningen.

Föreslagen lydelse

Maskin eller annat inventarium, som den skattskyldige själv tillverkar, anses anskaffat under år 1971 *eller* 1972 till den del kostnader då nedlagts på tillverkningen.

3 §

Särskilt investeringsavdrag utgör *tio* procent av anskaffningskostnaden. Träffas skriftligt avtal om förvärvet under år 1971 för leverans *under senare år*, utgör dock avdraget *tio* procent av det avtalade priset.

Särskilt investeringsavdrag åtnjutes icke för följande inventarier, nämligen

inventarier med en beräknad varaktighetstid av högst tre år, begagnade inventarier,

personbilar, som avses i vägtrafikförordningen (1951: 648) och som icke användes i yrkesmässig trafik eller uthyrningsrörelse,

inventarier, som den skattskyldige själv tillverkar, om tillverkningen börjat före ingången av år 1971,

inventarier, om vars anskaffande skriftligt avtal träffas under år 1971 och som enligt avtalet skall levereras efter utgången av år 1973.

Särskilt investeringsavdrag utgör *tjugo* procent av anskaffningskostnaden. Träffas skriftligt avtal om förvärvet under 1971 *eller* 1972 för leverans *efter det år, under vilket avtalet träffats*, utgör dock avdraget *tjugo* procent av det avtalade priset.

Särskilt investeringsavdrag åtnjutes icke för följande inventarier, nämligen

inventarier med en beräknad varaktighetstid av högst tre år, begagnade inventarier,

personbilar, som avses i vägtrafikförordningen (1951: 648) och som icke användes i yrkesmässig trafik eller uthyrningsrörelse,

inventarier, som den skattskyldige själv tillverkar, om tillverkningen börjat före ingången av år 1971,

inventarier, om vars anskaffande skriftligt avtal träffas under år 1971 och som enligt avtalet skall levereras efter utgången av år 1973,

inventarier, om vars anskaffande skriftligt avtal träffas under år 1972 och som enligt avtalet skall levereras efter utgången av år 1974.

För inventarier, som förvärvas från någon med vilken förvärvaren är i väsentlig ekonomisk intressegemenskap, åtnjutes särskilt investeringsavdrag endast om säljaren är tillverkare och tillverkningen börjat efter ingången av år 1971.

Särskilt investeringsavdrag enligt denna förordning åtnjutes icke för inventarier, för vilka investeringsfond enligt förordningen (1955: 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning eller motsvarande äldre författning tagits i anspråk enligt beslut av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen eller för vilka förordningen (1963: 216) om extra avskrivning och särskilt investeringsavdrag vid inkomsttaxeringen skall äga tillämpning enligt beslut av Kungl. Maj:t.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Särskilt investeringsavdrag åtnjutes endast om den skattskyldige framställer yrkande om sådant avdrag i allmän självdeklaration och företer tillfredsställande utredning om den anskaffningskostnad på vilken avdrag skall beräknas. Avdrag åtnjutes endast om sådan kostnad i förvärvskällan under år 1971 uppgått till minst 5 000 kronor.

Särskilt investeringsavdrag åtnjutes endast om den skattskyldige framställer yrkande om sådant avdrag i allmän självdeklaration och företer tillfredsställande utredning om den anskaffningskostnad på vilken avdrag skall beräknas. Avdrag åtnjutes endast om sådan kostnad i förvärvskällan uppgått till minst 5 000 kronor *under år 1971 eller, i fråga om inventarier anskaffade under år 1972, under detta år.*

5 §

Åtnjutes särskilt investeringsavdrag i fall då skriftligt avtal om förvärv träffas under år 1971 men leverans icke sker före utgången av året, gäller följande.

Sker icke leverans före utgången av år 1973, skall vid taxering till statlig inkomstskatt för det beskattningsår, som omfattar den 31 december 1973, tillägg göras med belopp som motsvarar en och en halv gång investeringsavdraget. Överlåtes eller nedlägges den förvärvskälla, vari avdraget åtnjuts, före utgången av år 1973 och innan leverans skett, skall sådant tillägg göras vid taxeringen för det beskattningsår då förvärvskällan överläts eller nedlades. Sker leverans före utgången av år 1973 och är den slutliga anskaffningskostnaden lägre än det belopp på vilket investeringsavdraget beräknats, skall vid taxering till statlig inkomstskatt för det beskattningsår, då leveransen skedde, tillägg göras med femton procent av skillnaden. Tillägg enligt detta stycke göres vid inkomstberäkningen för förvärvskällan i fråga.

Åtnjutes särskilt investeringsavdrag i fall då skriftligt avtal om förvärv träffas under år 1971 *eller 1972* men leverans icke sker före utgången av *det år, under vilket avtalet träffats*, gäller följande.

Sker icke leverans före utgången av år 1973 *eller, i fråga om avtal som träffas under år 1972, före utgången av år 1974*, skall vid taxering till statlig inkomstskatt för det beskattningsår, som omfattar den 31 december 1973 *respektive den 31 december 1974*, tillägg göras med belopp som motsvarar en och en halv gång investeringsavdraget. Överlåtes eller nedlägges den förvärvskälla, vari avdraget åtnjuts, före utgången av år 1973 *eller, i fråga om avtal som träffas under år 1972, före utgången av år 1974* och innan leverans skett, skall sådant tillägg göras vid taxeringen för det beskattningsår då förvärvskällan överläts eller nedlades. Sker leverans före utgången av år 1973 *eller, i fråga om avtal som träffas under år 1972, före utgången av år 1974* och är den slutliga anskaffningskostnaden lägre än det belopp på vilket investeringsavdraget beräknats, skall vid taxering till statlig inkomstskatt för

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

det beskattningsår, då leveransen skedde, tillägg göras med *trettio* procent av skillnaden. Tillägg enligt detta stycke göres vid inkomstberäkningen för förvärvskällan i fråga.

Föreligger särskilda skäl, får riksskatteverket medge att tillägg enligt föregående stycke icke göres eller göres med lägre belopp än som följer av samma stycke. Mot riksskatteverkets beslut i sådan fråga får talan icke föras.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över utbildningsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för utbildningsdepartementet, statsrådet Carlsson, samt statsrådet Moberg anmäler de ärenden under utbildningsdepartementets handläggning som angår frågan om konjunkturstimulerande åtgärder. Departementschefen anmäler därvid frågorna under punkterna 1 och 2 och statsrådet Moberg frågan under punkten 3. Föredragandena anför.

DRIFTBUDGETEN

ATTONDE HUVUDTITELN

D. Skolväsendet

[1] **D 14. Bidrag till driften av gymnasieskolor.** Fr. o. m. den 1 juli 1971 har fackskolan, gymnasiet och yrkesskolan ersatts av en enda skolform, gymnasieskolan. Skolan består av 22 linjer samt ett antal specialkurser. I prop. 1971: 1 (bil. 10, UbU 1971: 1, rskr 1971: 58) angavs bl. a. dimensioneringen av gymnasieskolan under det första verksamhetsåret. Jag uttalade (s. 193) att om starka skäl — t. ex. arbetsmarknadsskäl — talade för en ökning av antalet elevplatser borde frågan underställas Kungl. Maj:ts prövning. Genom beslut den 30 juni 1971 medgav Kungl. Maj:t att den i nämnda proposition angivna utbildningskapaciteten för gymnasieskolan fick — såvitt gällde direkt yrkesinriktade studievägar

om högst ett år — överskridas i den utsträckning som av skolöverstyrelsen efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen prövades erforderligt i rådande arbetsmarknadssituation.

Enligt från överstyrelsen inhämtade uppgifter har ca 5 000 nya elevplatser ställts till ungdomens förfogande efter nämnda beslut. Genom beslutet kan en merbelastning uppstå på förevarande förslagsanslag. Riksdagen bör underrättas om detta.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t ger riksdagen till känna vad jag har anfört i det föregående.

[2] **D 31. Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.** I det av Kungl. Maj:t den 30 april 1971 fastställda regleringsbrevet för innevarande budgetår avseende anslag till investeringsbidrag medges för byggnadsarbeten inom skolväsendet en sammanlagd investeringsram av 500 milj. kr. Under förevarande anslag har Kungl. Maj:t för bl. a. detta ändamål anvisat 241 milj. kr.

I prop. 1971: 1 (bil. 10 s. 228) framhöll jag att investeringsramarna för skolbyggandet borde kunna höjas om den samhällsekonomiska utvecklingen längre fram lämnade utrymme för en ökning av investeringsverksamheten. Kungl. Maj:t har mot denna bakgrund genom beslut den 30 juni 1971 och den 7 september 1971 medgett att den för innevarande budgetår medgivna investeringsramen får — utöver vad som följer av beslutet den 30 april 1971 — utökas med sammanlagt högst 100 milj. kr. Medelsbehovet under förevarande anslag kan med anledning av dessa beslut beräknas till ca 17 milj. kr. större än det i regleringsbrev anvisade beloppet. Riksdagen bör underrättas om detta.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t ger riksdagen till känna vad jag har anfört i det föregående.

[3] **G 5. Bidrag till kommunala skolor för vuxna.** Vid 1971 års riksdag (prop. 1971: 37, UbU 1971: 13, rskr 1971: 170) fattades beslut om nya riktlinjer för dimensionering och intagning till kommunal vuxenutbildning. Beslutet innebar en prioritering av kurser på grundskolans högstadium. Undervisning meddelas enligt kursplanerna för grundskolans högstadium och gymnasieskolan. Skolöverstyrelsen hemställde i skrivelse den 2 juli 1971 att — med hänsyn till ungdomsarbetslösheten — en ny typ av kurser skulle få anordnas inom ramen för kommunal vuxenutbildning. I dessa kurser skulle ingå, förutom undervisning i grundskolämnen, viss yrkes- och arbetsmarknadsorientering.

Kungl. Maj:t har den 16 september 1971 medgivit att 25 sådana kurser får anordnas under innevarande budgetår. Möjligheten att anordna kurser enligt kursplanerna för grundskolans högstadium och — inom ramen för befintliga resurser — gymnasieskolan står givetvis också

öppen. Genom Kungl. Maj:ts beslut kan en merbelastning uppstå på förevarande förslagsanslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t ger riksdagen till känna vad jag har anfört i det föregående.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler de ärenden under jordbruksdepartementets handläggning som angår frågan om konjunkturstimulerande åtgärder och anför.

DRIFTBUDGETEN

NIONDE HUVUDTITELN

I. Miljövård m. m.

[1] **I 11. Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.** På riksstaten för budgetåret 1971/72 är under förevarande rubrik uppfört ett reservationsanslag av 84 milj. kr. Från anslaget utgår bidrag till ny-, till- eller ombyggnad av avloppsreningsverk. Bidrag bestäms med hänsyn till reningsgraden och utgår med lägst 30 och högst 50 % av kostnaden. Under innevarande budgetår får statens naturvårdsverk bevilja statsbidrag till reningsverk intill ett belopp av 80 milj. kr.

Statens naturvårdsverk föreslår att bidragsramen för budgetåret 1971/72 höjs med minst 50 milj. kr. till 130 milj. kr.

Departementschefen

För att ytterligare arbetstillfällen skall skapas inom byggnads- och anläggningssektorn bör utbyggnaden av kommunala reningsverk på-

skyndas. Därigenom kan också det från miljövårdssynpunkt angelägna målet om en tillfredsställande avloppsrening för alla tätorter nås snabbare. Det statliga bidraget till sådana anläggningar under tiden den 1 november 1971—den 30 juni 1972 bör därför höjas. Som villkor för höjt bidrag skall gälla att arbetena påbörjas och till 60 % utförs under denna tid och att arbetena bedrivs kontinuerligt. För arbeten som påbörjas under den förut nämnda tiden men inte kunnat fullföljas i angiven omfattning bör dock höjt bidrag kunna utgå för de kostnader som hänförs sig till nämnda period. Bidraget bör liksom tidigare bestämmas med hänsyn till reningsgraden. För dessa arbeten bör bidrag utgå med lägst 55 och högst 75 % av kostnaden. För att ytterligare stimulera kommunerna att så snabbt som möjligt sätta igång arbetena bör dessutom utbetalningarna av statsbidragen för dessa projekt tidigareläggas.

Till följd av de föreslagna åtgärderna är den för innevarande budgetår bestämda bidragsramen för statsbidrag till kommunala reningsverk inte tillräcklig. Med hänsyn till svårigheterna att nu närmare beräkna omfattningen av de arbeten som ytterligare kan sättas igång under återstoden av budgetåret och som dessutom kan komma i åtnjutande av det förhöjda bidraget är det enligt min uppfattning inte lämpligt att fastställa någon ny ram. Bidrag till kommunala avloppsreningsverk bör därför under budgetåret 1971/72 få beviljas i den omfattning som behövs för att samtliga de arbeten som bedöms som angelägna skall kunna sättas i gång. Genom de nu framlagda förslagen uppkommer också ett ökat medelsbehov under anslaget. Ytterligare 50 milj. kr. bör därför anvisas.

Under återopande av vad jag anfört i det föregående hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- 1) godkänna vad jag förordat rörande tillfälligt höjda statsbidrag till kommunala avloppsreningsverk,
- 2) till *Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

[2] **I 12. Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin.** På riksstaten för budgetåret 1971/72 är under förevarande anslagsrubrik uppfört ett reservationsanslag av 50 milj. kr. Från anslaget utgår statsbidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin med ett belopp som motsvarar högst 25 % av kostnaden.

Departementschefen

För att nu ytterligare stimulera industrins investeringar och därigenom öka sysselsättningen bör också det statliga stödet till industrin för miljö-
vårdande åtgärder förstärkas. Det statliga bidrag som f. n. utgår till

vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin bör därför höjas från högst 25 % till högst 75 % under tiden den 1 november 1971—den 30 juni 1972. Som villkor för höjt bidrag skall gälla att arbetena påbörjas och till 60 % utförs under denna tid och att arbetena bedrivs kontinuerligt. För arbeten som påbörjas under den förut nämnda tiden men inte kunnat fullföljas i angiven omfattning bör dock höjt bidrag kunna utgå för de kostnader som hänför sig till nämnda period. Vidare bör utbetalningarna av statsbidragen kunna tidigareläggas i sådana fall där det från miljövårds- och sysselsättningssynpunkt bedöms som lämpligt.

Med hänsyn till den reservation som nu finns på anslaget torde någon ytterligare medelsanvisning för innevarande budgetår inte behövas.

För att de föreslagna åtgärderna snabbt skall kunna få avsedd effekt är det också angeläget att myndigheternas handläggning av såväl ärenden rörande tillstånd enligt miljöskyddslagen som statsbidragsärenden ytterligare påskyndas. Personalresurserna både vid naturvårdsverket och koncessionsnämnden för miljöskydd har därför förstärkts. Vidare övervägs åtgärder för att förenkla förfarandet i berörda ärenden. Ett förenklat förfarande bör självfallet endast komma i fråga när det gäller arbeten som inte bedöms medföra olägenhet av betydelse från miljöskyddssynpunkt eller annars med hänsyn till allmänna eller enskilda intressen.

Under återopande av vad jag anfört i det föregående hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat rörande tillfälligt höjda statsbidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

T. f. chefen för handelsdepartementet, statsrådet Nilsson, anmäler de ärenden under handelsdepartementets handläggning som angår frågan om konjunkturstimulerande åtgärder och anför.

Vidtagna konjunkturstimulerande åtgärder under handelsdepartementets handläggning

Kungl. Maj:t föreskrev den 26 februari 1971, att överstyrelsen för ekonomiskt försvar skulle vidtaga erforderliga åtgärder för att under budgetåret 1971/72 kunna ställa till Kungl. Maj:ts disposition 40 milj. kr. av medel, som Kungl. Maj:t tidigare ställt till överstyrelsens förfo- gande över kapitalbudgetens investeringsanslag VIII. Fonden för beredskapslagring, överstyrelsens för ekonomiskt försvar delfond 2. Lag- ring för beredskapsändamål. Kungl. Maj:t föreskrev vidare, att över- styrelsen skulle anpassa sin beredskapslagring inom ramen för tillgäng- liga medel så att lagringen i huvudsak får den inriktning, som framgår av en av överstyrelsen den 10 oktober 1970 framlagd plan. Frågan an- mälades för riksdagen i 1971 års statsverksproposition (prop. 1971: 1 bil. 1 s. 30 samt bil. 12 s. 53).

Kungl. Maj:t uppdrog den 15 oktober 1971 åt överstyrelsen att un- der budgetåret 1971/72 efter samråd med försvarets materielverk och arbetsmarknadsstyrelsen hos svenska företag låta bearbeta vissa i över- styrelsens beredskapslager ingående mängder textila råvaror och halv- fabrikat i huvudsaklig överensstämmelse med gällande lagringsplan.

Kungl. Maj:t medgav, att överstyrelsen för att bestrida kostnaderna för bearbetningen disponerar högst 10 milj. kr. av de medel för inköp av varor för beredskapslagring, som enligt Kungl. Maj:ts beslut skulle kunna ställas till Kungl. Maj:ts disposition under budgetåret 1971/72.

Kungl. Maj:t har tidigare denna dag medgivit överstyrelsen att disponera ytterligare högst 9 milj. kr. av de medel som ställts till Kungl. Maj:ts förfogande under budgetåret 1971/72 för bearbetning av textila råvaror. Kungl. Maj:t har vidare denna dag medgivit överstyrelsen att för budgetåret 1971/72 överskrida vissa i driftstaten för fonden för beredskapslagring, överstyrelsens för ekonomiskt försvar delfond, maximerade poster med ett belopp av högst 3 825 000 kr. för anskaffning av bl. a. förrådsbyggnader.

DRIFTBUDGETEN

TIONDE HUVUDTITELN

B. Utrikeshandel m. m.

[1] **B 6. Exportfrämjande åtgärder för textil- och konfektionsindustrierna samt den manuellt arbetande glasindustrin.** Under denna rubrik är för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 4,7 milj. kr., fördelade med 4,2 milj. kr. på TEKO-industrierna och 500 000 kr. på den manuellt arbetande glasindustrin.

Från anslaget bestrids bidrag till vissa exportfrämjande insatser (prop. 1970: 41, SU 1970: 61, BaU 1970: 23, rskr 1970: 165 och 188). Dessa insatser ingår i ett fyraårigt (för den manuellt arbetande glasindustrin treårigt) stimulansprogram, vilket även innefattar vissa utbildningsåtgärder.

Chefen för industridepartementet kommer senare denna dag att anmäla de behov av förstärkta resurser under innevarande budgetår som föreligger beträffande anslaget för utbildningsåtgärder för textil- och konfektionsindustrierna samt den manuellt arbetande glasindustrin.

Kommerskollegium, som disponerar anslaget för exportfrämjande åtgärder, har anmält att utöver anslaget för budgetåret 1971/72, finns behov av ytterligare medel till exportprojekt. De exportinriktade TEKO-företagen befinner sig i ett skede där en expanderande exportförsäljning kräver betydande ekonomiska och personella resurser. Exportansträngningarna riktas alltmer mot utomnordiska marknader, vilka normalt kräver en intensivare och kostsammare marknadsbearbetning. Till kommerskollegium har från TEKO-företag inkommit ansökningar om bidrag för innevarande budgetår på 8,5 milj. kr.

Med hänvisning till det anförda beräknar jag, att för innevarande

budgetår ytterligare 2,5 milj. kr. bör anvisas under förevarande anslag till exportfrämjande åtgärder för TEKO-industrierna. Ökningen bör inte disponeras uteslutande för individuella bidrag. Vid medelsfördelningen bör väl underbyggda kollektiva exportprojekt prioriteras.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Exportfrämjande åtgärder för textil- och konfektionsindustrierna samt den manuellt arbetande glasindustrin* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

IX. DIVERSE KAPITALFONDER

Förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap

[2] 6. **Förrådsanläggningar m. m.** Från anslaget bestrids sedan budgetåret 1969/70 kostnader för att anskaffa och lägga upp förråd av fältledningsmateriel för civila, skyddade oljelagringsanläggningar. Kostnaden för ett sådant förråd med materiel utgör i nuvarande pris- och löneläge 1,15 milj. kr. På allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1971/72 (prop. 1971: 80) finns för ändamålet uppfört ett belopp av 3 milj. kr.

Hittills har medel beviljats för anskaffning av sex centralförråd. Härutöver har av medel som ställts till förfogande för tidigareläggning av statliga industribeställningar 500 000 kr. anvisats överstyrelsen för påbörjande av ett sjunde förråd.

Överstyrelsen har anmält att det med hänsyn till den betydande utbyggnaden av skyddade oljelagringsanläggningar under innevarande oljelagringsperiod ur beredskapssynpunkt är av stor vikt att genomförandet av fältledningsplanen påskyndas. Ett fullföljande under innevarande budgetår av det sjunde förrådet beräknas kräva en ytterligare medelsanvisning om 650 000 kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Förrådsanläggningar m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 650 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

INRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler de ärenden under inrikesdepartementets handläggning som angår frågan om konjunkturstimulerande åtgärder och anför.

DRIFTBUDGETEN

ELFTE HUVUDTITELN

B. Arbetsmarknad m. m.

[1] **B 3. Allmänna beredskapsarbeten m. m.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår förts upp ett reservationsanslag av 430 milj. kr. Av anslaget avser 325 milj. kr. beredskapsarbeten. För beredskapsarbeten har vidare under anslaget Särskilda beredskapsarbeten m. m. beräknats 325 milj. kr. Sammanlagt 650 milj. kr. står sålunda till förfogande för beredskapsarbeten inom ramen för de båda anslagen. Av beloppet skall förslagsvis 225 milj. kr. räknas av mot automobilskattemedlen.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i skrivelser den 13 juli och den 15 september 1971 begärt att ytterligare 350 milj. kr. anvisas för beredskapsarbeten under budgetåret 1971/72, varav 275 milj. kr. under förevarande anslag och 75 milj. kr. under anslaget Särskilda beredskapsarbeten m. m.

I skrivelsen den 13 juli 1971 noterade styrelsen en nedgång i efter-

frågan på arbetskraft, ett minskat antal lediga platser och en ökad arbetslöshet. Speciellt framträdande var denna utveckling inom byggnadsverksamheten och därav beroende industrier. En stor del av ökningen i arbetslösheten gällde ungdom samt äldre och handikappade personer.

I skrivelsen den 15 september 1971 har styrelsen anfört, att efterfrågan på arbetskraft har fortsatt att minska under sensommaren med ytterligare ökad arbetslöshet som följd. Ökningen var särskilt markant för byggnadsarbetare och för gruppen ej arbetslöshetsförsäkrade.

Den fortlöpande inventering som styrelsen gör av startfärdiga beredskapsarbetsprojekt har visat, att det bl. a. inom vägväsendet finns en reserv av arbeten som kan påbörjas med kort varsel. Detta gäller inte minst i storstadsområdena, där arbetslösheten bland byggnadsarbetare har ökat betydligt.

Departementschefen

Som chefen för finansdepartementet har anfört tidigare denna dag har under sommaren och hösten 1971 vidtagits en rad olika åtgärder i syfte att öka sysselsättningen under den kommande vintern. Till följd härav uppkommer ett ytterligare medelsbehov av 825 milj. kr. för allmänna beredskapsarbeten m. m. under innevarande budgetår. Av beloppet avser omkring 275 milj. kr. vägarbeten.

För kommunala beredskapsarbeten utgår enligt gällande bestämmelser statsbidrag med normalt 33 % av de kostnader, som arbetsmarknadsstyrelsen godkänner. Bidraget kan i särskilda fall, främst i skogslänen, utgå med en större andel av kostnaderna. För att kommunala beredskapsarbeten skall komma till stånd i sådan utsträckning som är önskvärd i nuvarande arbetsmarknadsläge förordar jag, att bidragsandelen höjs till högst 75 % för arbeten som påbörjas och avslutas under tiden den 1 november 1971—den 30 juni 1972. Möjlighet bör vidare finnas att ge bidrag med samma andel av kostnaderna för andra kommunala beredskapsarbeten som påbörjats efter den 1 juli 1971 eller avslutas efter den 30 juni 1972 till den del de bedrivs under nämnda tidsperiod. En förutsättning för det högre statsbidraget skall vara dels att arbetena till sin huvudsakliga del är förlagda till sistnämnda period, dels att arbetena inte ingår i ordinarie kommunala investeringsstater för tiden t. o. m. juni 1972 eller ersätter arbeten som upptagits i dessa stater men inte kommit till utförande. Beträffande skol- och sjukhusbyggen, som är reglerade i särskild ordning, bör endast reparations- och andra smärre arbeten komma i fråga. Kungl. Maj:t bör dock ha möjlighet att under vissa speciella förutsättningar medge att andra arbeten får utföras som beredskapsarbete. För kommunala beredskapsarbeten beräknas ett ytterligare medelsbehov av 500 milj. kr. som en följd av de av mig förordade ändrade bidragsreglerna. Frågan om eventuell för-

längning av den period under vilken förhöjt statsbidrag kan utgå får prövas under år 1972 vid ett tillfälle då sysselsättningsutvecklingen under tiden efter den 1 juli 1972 närmare kan överblickas.

Medelsbehovet under budgetåret för statsbidrag till kommunala industribeställningar beräknas till 20 milj. kr. För tidigareläggning under budgetåret av vissa industribeställningar för bl. a. försvarets och affärsverkens räkning, varom Kungl. Maj:t tidigare har beslutat, beräknas utgifterna under anslaget till omkring 30 milj. kr. Härtill kommer vissa förskotteringar avseende byggnadsarbeten och beställningar av TEKO-produkter m. m. Utgifterna kommer framdeles att återbetalas.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t förslår riksdagen

att till *Allmänna beredskapsarbeten m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett reservationsanslag av 825 000 000 kr., varav förslagsvis 275 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

[2] **B 4. Särskilda beredskapsarbeten m. m.** Under denna anslagsrubrik har på riksstaten för innevarande budgetår förts upp ett reservationsanslag av 525 milj. kr., varav 150 milj. kr. avser arkivarbeten. I regleringsbrev för budgetåret har Kungl. Maj:t som riktpunkt för arbetsmarknadsstyrelsens planering angett ett antal av 10 000 tillsatta arkivarbetsplatser. Arbetsmarknadsstyrelsen har den 13 juli 1971 anmält, att de anvisade medlen under budgetåret inte kommer att förslå. Styrelsen hemställer därför att ytterligare 25 milj. kr. anvisas för ändamålet.

Departementschefen

Med hänsyn till nuvarande sysselsättningsläge anser jag det angeläget att de möjligheter till ökad sysselsättning som arkivarbete erbjuder kan utnyttjas. Jag förordar att ytterligare 25 milj. kr. anvisas för arkivarbeten under budgetåret.

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag har anfört rörande beredskapsarbeten förordar jag att ytterligare 75 milj. kr. anvisas för särskilda beredskapsarbeten under innevarande budgetår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t förslår riksdagen

att till *Särskilda beredskapsarbeten m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 000 kr., varav förslagsvis 35 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

[3] **B 7. Arbetsmarknadsutbildning m. m.** Min beräkning i 1971 års statsverksproposition (bil. 13 s. 81) av medelsbehovet under förslagsanslaget Arbetsmarknadsutbildning m. m. grundades på förutsättningen att ar-

betsmarknadsutbildningen under budgetåret skulle komma att omfatta drygt 105 000 personer. På grundval härav anvisade riksdagen 600 milj. kr. för ändamålet.

Som chefen för finansdepartementet tidigare denna dag har anfört har arbetsmarknadsutbildningen med anledning av sysselsättningsläget utvidgats betydligt under år 1971 jämfört med tidigare planer. Antalet elever under budgetåret 1971/72 kan nu uppskattas till minst 115 000. Till följd härav väntas utgifterna under anslaget överskrida vad som beräknades i statsverkspropositionen med uppemot 75 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t ger riksdagen till känna vad jag har anfört i det föregående.

[4] Statligt stöd till lageruppbbyggnad. Som chefen för finansdepartementet har anfört tidigare denna dag bör ett särskilt stöd för lagerökning införas. För de flesta industriföretag innebär den nuvarande utvecklingen att avsättningsmöjligheterna för deras produkter försämras. Om sysselsättningen upprätthålls leder detta till att företagens lager av färdiga produkter ökar. I många fall kan det vara svårt för företag att bära de med en sådan lagerökning förenade kostnaderna.

Ett särskilt statligt stöd till företag avsett att utgöra kompensation för de ökade lagerkostnaderna bör kunna medverka till att upplagring av företagens produkter underlättas och till att avskedanden och permitteringar förebyggs.

Jag förordar därför att ett statligt stöd för lagerökning införs som ett led i de åtgärder som vidtas för att förbättra sysselsättningsläget.

Stödet bör ha en klar arbetsmarknadspolitisk inriktning och således utgå endast till företag som med hänsyn till avsättningsmöjligheterna har svårigheter att upprätthålla sysselsättningen under bidragsperioden. Det bör utgå i första hand till industriföretag med som regel minst 20 anställda och avse lageruppbbyggnad av i företaget tillverkade hel- och halvfabrikat. Som förutsättning bör gälla att sysselsättningen i företaget under den tid stödet avser vidmakthålls vid minst samma nivå som den 1 november 1971. Eftersom det kan förekomma att lageruppbbyggnad kommer till stånd inte hos producenten utan hos avnämaren bör stöd emellertid kunna komma också andra produktionsföretag eller företag inom handelns grossistled till godo om de arbetsmarknadspolitiska förutsättningarna därigenom uppfylls i bakomliggande produktionsled. Företag som utnyttjar investeringsfondsmedel för samma lagerökning bör med hänsyn till de förmåner som är förenade härmed undantas från rätten att erhålla sådant särskilt stöd som här avses. Möjlighet bör finnas att om särskilda skäl föreligger medge bidrag även om de här angivna förutsättningarna för bidrag inte i alla delar är uppfyllda.

Stödet bör ha formen av ett bidrag som utgår med viss procent av värdet av lagerökningen under år 1972. Jag förordar att denna procent-

sats fastställs till 20. Av praktiska skäl bör bidraget hänföras till det räkenskapsår som avslutas närmast före den 1 mars 1973.

Bidragsgivningen bör handhas av arbetsmarknadsstyrelsen och kostnaderna för utbetalade bidrag bör bestridas från anslaget Allmänna beredskapsarbeten.

Jag hemställer således att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna de riktlinjer för bidrag vid lagerökning som jag har förordat i det föregående.

KAPITALBUDGETEN

IV. STATENS UTLÄNINGSFONDER

[5] **11. Lånefonden för bostadsbyggande.** Bostadslån till bostadsrättsförening utgår under vissa förutsättningar, bl. a. att kommunen har insyn i föreningens verksamhet, med 25 % av låneunderlaget. I sådant fall är den s. k. övre lånegränsen, dvs. den gräns inom vilken inteckning till säkerhet för lånet skall vara placerad, 95 % av det i låneärendet fastställda pantvärdet. Bestämmelserna innebär bl. a. att bostadsrättshavare i samband med den första upplåtelsen av bostadsrätt behöver erlagga en grundavgift som motsvarar 5 % av pantvärdet för lägenheten. Härtill kommer i varierande omfattning på lägenheten belöpande andel i s. k. överkostnader, dvs. produktionskostnader som inte täcks av pantvärdet.

Efterfrågan på bostadsrättslägenheter har sjunkit under senare tid. En anledning härtil kan antas vara kontantinsatsernas storlek.

Det är enligt min mening angeläget att efterfrågan på bostadsrättslägenheter av här ifrågavarande slag inte hålls tillbaka genom krav på kontantinsatser som för många utgör hinder för förverkligande av önskemål om en sådan bostad. En stimulans av denna efterfrågan kan uppnås genom en höjning av de förut nämnda lånegränserna. Med hänsyn till den betydelse en sådan åtgärd torde ha särskilt i nuvarande konjunkturläge bör den genomföras utan dröjsmål.

Jag förordar att de ifrågavarande lånegränserna höjs till 28 resp. 98 %. Det innebär för en trerumslägenhet i genomsnitt en minskning av grundavgiften med drygt 2 500 kr. De ändrade bestämmelserna bör träda i kraft snarast möjligt. De bör dessutom få viss retroaktiv tillämpning, i första hand för att hindra en uppbromsning i långivningen och igångsättningen under tiden fram till ikraftträdandet. Det är vidare önskvärt att även avsättningen av lägenheter som nu är under produktion stimuleras. De nya bestämmelserna bör därför få tillämpas om preliminärt lånebeslut har meddelats under år 1971.

Ökningen av bostadslånet från 25 till 28 % av låneunderlaget medför ökade anspråk på statliga lånemedel med ett belopp som beräknas till

närmare 50 milj. kr. vid en långivning motsvarande den under år 1970. Med hänsyn till den tid som normalt förflyter mellan preliminärt beslut och utbetalning torde medelsbehovet under lånefonden för bostadsbyggande inte påverkas i nämnvärd omfattning under innevarande budgetår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna den ändring av villkoren för bostadslån som jag har förordat.

[6] **14. Lånefonden för allmänna samlingslokaler.** Lånebestämmelserna finns i kungörelsen (1957: 367) om statslån för anordnande av allmänna samlingslokaler m m. (ändrad 1960: 315). Dessa bestämmelser innebär i korthet att lån beviljas kommun, aktiebolag, förening eller stiftelse för nybyggnad, ombyggnad eller köp av byggnad i syfte att tillgodose behovet av allmänna samlingslokaler. Annan ägare av allmänna samlingslokaler än kommun eller kommunalt företag beviljas även lån för avhjälpande av ekonomiskt trångmål. Lån utgår med högst 50 % eller, när synnerliga skäl föreligger, med högst 70 % av låneunderlaget. Av lånet beviljas viss del som räntefri stående del. Denna del får i regel inte överstiga 40 % av låneunderlaget.

Lån beviljas av Kungl. Maj:t och betalas ut av länsstyrelserna.

Riksdagen fastställer för varje budgetår en ram för beslut om lån från fonden. För innevarande budgetår har riksdagen medgivit att lån från fonden beviljas med högst 12 milj. kr.

Statens nämnd för samlingslokaler har i sin anslagsframställning för nästa budgetår uppgivit att av ramen för innevarande budgetår ca 7 milj. kr. kan beräknas bli tagna i anspråk för låneärenden som hänför sig till budgetåret 1970/71 samt s. k. saneringslån och tilläggslån. Endast ca 5 milj. kr. står alltså till förfogande för beviljande av lån till nya samlingslokaler. Det framstår som lämpligt att i nuvarande konjunkturläge ge ett extra tillskott till ramen med 3 milj. kr. Jag förordar sålunda att låneramen för innevarande budgetår vidgas till 15 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge att beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för allmänna samlingslokaler, meddelas intill 15 000 000 kr. under budgetåret 1971/72.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över industriärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

T.f. chefen för industridepartementet, statsrådet Löfberg, anmäler de ärenden under industridepartementets handläggning som angår frågan om konjunkturstimulerande åtgärder och anför.

Vidtagna konjunkturstimulerande åtgärder under industridepartementets handläggning

Den 24 september 1971 beslöt Kungl. Maj:t om tidigareläggning av vissa investeringar inom statens vattenfallsverks verksamhetsområde. Tidigareläggningen avsåg huvudsakligen distributionsanläggningar och vissa byggnadsprojekt till ett sammanlagt belopp av 36 965 000 kr. Erforderliga medel har ställts till vattenfallsverkets förfogande genom ianspråktagande av den anslagsreserv som beräknats under investeringsanslaget till kraftstationer m. m.

Den 24 september 1971 beslöt Kungl. Maj:t om tidigareläggning av vissa arbeten vid förenade fabriksverken för en kostnad av 1,3 milj. kr. att finansieras med tillgänglig konjunkturresev.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t ger riksdagen till känna vad jag har anfört i det föregående.

DRIFTBUDGETEN

TRETTONDE HUVUDTITELN

B. Industri m. m.

[1] **B 5. Utbildningsåtgärder för textil- och konfektionsindustrierna samt den manuellt arbetande glasindustrin.** I riksstaten för innevarande budgetår är under denna anslagsrubrik uppfört ett reservationsanslag av 2,5 milj. kr. Härav avser 2,3 milj. kr. textil- och konfektions(TEKO)-industrierna och 200 000 kr. den manuellt arbetande glasindustrin.

Från anslaget, som disponeras av statens institut för företagsutveckling, bestrids dels administrationskostnader, dels arrangemangsbundna kostnader för produktion av kurser samt rese- och traktamentsbidrag m. m. för utbildningsinsatser inom de berörda industrigrenarna. Dessa insatser ingår i ett fyraårigt (för den manuellt arbetande glasindustrin treårigt) stimulansprogram, vilket omfattar även vissa åtgärder i syfte att höja de berörda industrigrenarnas export.

Chefen för handelsdepartementet har tidigare denna dag (bil. 7 p. 1) anmält de behov av förstärkta resurser som föreligger under innevarande budgetår beträffande anslaget för exportfrämjande åtgärder gentemot TEKO-industrierna. Motsvarande behov av förstärkning gör sig gällande även på utbildningsområdet. Utbildningsprogrammet har fått ett gynnsamt mottagande såväl bland TEKO-branschens företag som hos de anställda och deras organisationer. Sammanlagt deltog under budgetåret 1970/71, som var programmets första löpår, ca 1 400 personer i olika kurser och konferenser. En viss svårighet har uppstått att inom ramen för tillgängliga medel tillgodose de önskemål om deltagande i programmet som framkommit från olika håll. Det är samtidigt önskvärt att komplettera den kursbundna verksamheten med uppföljning och individuell rådgivning hos enskilda företag.

Jag förordar, att 1 milj. kr. anvisas på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår under förevarande anslag. Beloppet skall användas för att täcka arrangemangsbundna kostnader för TEKO-industrierna i enlighet med de riktlinjer som statsmakterna tidigare fastställt (prop. 1970: 41 s. 45, SU 1970: 60, rskr 1970: 164). Häri inräknar jag sådana kostnader för anlitande av utomstående konsult hjälp som kan uppstå i samband med en viss utökning av uppföljnings- och rådgivningsverksamheten vid statens institut för företagsutveckling.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Utbildningsåtgärder för textil- och konfektionsindustrierna samt den manuellt arbetande glasindustrin* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler fråga om medel för budgetåret 1971/72 till reparations- och underhållskostnader m. m. under slottsbyggnadernas och kriminalvårdsstyrelsens delfonder av statens allmänna fastighetsfond och anför.

[1] **Reparations- och underhållskostnader m. m. under slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond.** Under posten till reparations- och underhållskostnader m. m. har för denna delfond i staten för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1971/72 beräknats 5,4 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen

Kungl. Maj:t uppdrog den 30 juni och den 7 september 1971 åt styrelsen att utföra vissa byggnads- och underhållsobjekt vars kostnadsramar sammanlagt uppgår till ca 70 milj. kr. Objekten hade föreslagits av styrelsen och hämtats ur styrelsens produktions- och underhållsplaner. Huvuddelen av arbetena är av reparations- och underhållskaraktär och bör finansieras av medel under posterna till reparations- och underhållskostnader m. m. i staterna för berörda delfonder inom statens allmänna fastighetsfond.

Byggnadsstyrelsen har tidigare beräknat utgifterna för budgetåret 1971/72 inom posterna till reparations- och underhållskostnader till 7 650 000 kr. för slottsbyggnadernas delfond och till 90 milj. kr. för byggnadsstyrelsens delfond. Dessa belopp täcks av de i staten för del-

fonderna upptagna utgiftsposterna samt av tillgängliga reserverade medel. Styrelsen beräknar nu att medelsförbrukningen under budgetåret kommer att öka på grund av de nämnda uppdragen med sammanlagt 14,8 milj. kr., varav 9 milj. kr. för slottsbyggnadernas delfond och 5,8 milj. kr. för byggnadsstyrelsens delfond.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har under sommaren och hösten 1971 successivt lämnat byggnadsstyrelsen i uppdrag att utföra ett stort antal byggnads- och underhållsobjekt som ett led i åtgärderna för att stimulera sysselsättningen inom byggnadssektorn. Arbetena utgör huvudsakligen tidigare lagda objekt ur byggnadsstyrelsens produktions- och underhållsplaner. Kostnadsramarna för dessa objekt uppgår sammanlagt till ca 80 milj. kr. I vissa fall föranleder de nämnda uppdragen anmälan för riksdagen av nya byggnadsobjekt under berörda investeringsanslag.

Enligt byggnadsstyrelsens beräkningar kommer utgifterna under posten reparations- och underhållskostnader m. m. i staten för byggnadsstyrelsens delfond att innevarande budgetår uppgå till sammanlagt 95,8 milj. kr. Detta belopp kan täckas av tillgängliga medel. De sammanlagda utgifterna under motsvarande post i staten för slottsbyggnadernas delfond kommer enligt styrelsens beräkningar att under budgetåret uppgå till ca 16,6 milj. kr. Av detta belopp finns inte täckning för den ökade medelsförbrukningen, 9 milj. kr. Ifrågavarande utgiftspost bör därför räknas upp med sistnämnda belopp.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att i staten för statens allmänna fastighetsfond, slottsbyggnadernas delfond, under posten *Reparations- och underhållskostnader m. m.* för budgetåret 1971/72 beräkna ett belopp av ytterligare 9 000 000 kr.

[2] **Reparations- och underhållskostnader m. m. under kriminalvårdsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond.** Under posten till reparations- och underhållskostnader m. m. har för denna delfond i staten för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1971/72 beräknats 9 567 000 kr.

Kungl. Maj:t uppdrog den 7 september 1971 åt kriminalvårdsstyrelsen att utföra ett antal ombyggnads- och nybyggnadsarbeten vid skilda fångvårdsanstalter. Kostnadsramarna för objekten uppgår sammanlagt till ca 5,7 milj. kr., varav ca 3,1 milj. kr. för ombyggnadsarbeten. Ombyggnadsarbetena skall bekostas från posten till reparations- och underhållskostnader i staten för kriminalvårdsstyrelsens delfond. Styrelsen har uppgivit att medelsförbrukningen under denna post kommer att öka under innevarande budgetår med 2,4 milj. kr. på grund av det nämnda uppdraget. Jag har inte något att erinra mot denna beräkning.

Jag hemställer att Kungl Maj:t föreslår riksdagen
att i staten för statens allmänna fastighetsfond, kriminalvårdssty-
relsens delfond, under posten *Reparations- och underhållskost-
nader m. m.* för budgetåret 1971/72 beräkna ett belopp av yt-
terligare 2 400 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets
övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kron-
prinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

Bilaga 12

Förteckning

över av Kungl. Maj:t hos riksdagen i prop. 1971: 140 begärda anslag på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72

DRIFTBUDGETEN**A. Egentliga statsutgifter***V. Socialdepartementet*

B 4 a	Särskilt tillägg till folkpensionärer, <i>förslagsanslag</i>	285 000 000
C 3 a	Särskilt statligt bostadstillägg för barnfamiljer, <i>förslagsanslag</i>	125 000 000
		410 000 000

IX. Jordbruksdepartementet

I 11	Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m., <i>reservationsanslag</i>	50 000 000
------	---	------------

X. Handelsdepartementet

B 6	Exportfrämjande åtgärder för textil- och konfektionsindustrierna samt den manuellt arbetande glasindustrin, <i>reservationsanslag</i>	2 500 000
-----	---	-----------

XI. Inrikesdepartementet

B 3	Allmänna beredskapsarbeten m. m., <i>reservationsanslag</i> , varav förslagsvis 275 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen	825 000 000
B 4	Särskilda beredskapsarbeten m. m., <i>reservationsanslag</i> , varav förslagsvis 35 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen	100 000 000
		925 000 000

XIII. Industridepartementet

B 5	Utbildningsåtgärder för textil- och konfektionsindustrierna samt den manuellt arbetande glasindustrin, <i>reservationsanslag</i>	1 000 000
-----	--	-----------

Summa för driftbudgeten 1 388 500 000

KAPITALBUDGETEN

Kapitalinvestering

*I. Statens affärsverksfonder***A. Postverket**

1	Posthus m. m.	1 700 000
---	---------------	-----------

II. Statens allmänna fastighetsfond

Justitiedepartementet:

3	Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården	2 585 000
---	--	-----------

III. Försvarets fastighetsfond

Kasernbyggnaders delfond:

1	Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål	2 650 000
2	Byggnadsarbeten för armén	16 600 000
3	Byggnadsarbeten för marinen	2 400 000
4	Byggnadsarbeten för flygvapnet	18 775 000

Befästningars delfond:

6	Befästningsarbeten för gemensamma ändamål	11 200 000
8	Befästningsarbeten för marinen	2 300 000
9	Befästningsarbeten för flygvapnet	6 500 000
10	Flygfältsarbeten m. m.	4 500 000
		64 925 000

V. Fonden för låneunderstöd

Socialdepartementet:

1	Lån till anordnande av barnstugor	15 000 000
3	Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	4 100 000
		19 100 000

IX. Diverse kapitalfonder

Handelsdepartementet:

6	Förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap: Förrådsanläggningar m. m.	650 000
---	--	---------

Summa för kapitalbudgeten **88 960 000**

Innehållsförteckning

Redogörelse för konjunkturläget och den ekonomiska politiken samt förslag till konjunkturstimulerande åtgärder	2
Hemställan	13
<i>Justitiedepartementet Bil. 1</i>	15
Polishus m. m.	15
Byggnadsarbeten för domstolsväsendet	16
Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården	16
<i>Försvarsdepartementet Bil. 2</i>	19
Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål	21
Byggnadsarbeten för armén	21
Byggnadsarbeten för marinen	22
Byggnadsarbeten för flygvapnet	22
Befästningsarbeten för gemensamma ändamål	22
Befästningsarbeten för marinen	22
Befästningsarbeten för flygvapnet	23
Flygfältsarbeten m. m.	23
<i>Socialdepartementet Bil. 3</i>	25
Särskilt tillägg till folkpensionärer	25
Särskilt statligt bostadstillägg för barnfamiljer	26
Vissa byggnadsarbeten m. m. inom socialdepartementets verk- samsområde	27
Lån till anordnande av barnstugor	29
Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmiss- brukare m. m.	29
<i>Kommunikationsdepartementet Bil. 4</i>	31
Vidtagna konjunkturstimulerande åtgärder under kommunika- tionsdepartementets handläggning	31
Posthus m. m.	33
<i>Finansdepartementet Bil. 5</i>	35
Särskilt investeringsavdrag för maskiner och inventarier	35
<i>Utbildningsdepartementet Bil. 6</i>	41
Bidrag till driften av gymnasieskolor	41
Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.	42
Bidrag till kommunala skolor för vuxna	42
<i>Jordbruksdepartementet Bil. 7</i>	45
Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.	45
Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin ..	46
<i>Handelsdepartementet Bil. 8</i>	49
Vidtagna konjunkturstimulerande åtgärder under handelsdeparte- mentets handläggning	49
Exportfrämjande åtgärder för textil- och konfektionsindustrier- na samt den manuellt arbetande glasindustrin	50
Förrådsanläggningar m. m.	51

<i>Inrikesdepartementet Bil. 9</i>	53
Allmänna beredskapsarbeten m. m.	53
Särskilda beredskapsarbeten m. m.	55
Arbetsmarknadsutbildning m. m.	55
Statligt stöd till lageruppbyggnad	56
Lånefonden för bostadsbyggande	57
Lånefonden för allmänna samlingslokaler	58
<i>Industridepartementet Bil. 10</i>	59
Vidtagna konjunkturstimulerande åtgärder under industridepartementets handläggning	59
Utbildningsåtgärder för textil- och konfektionsindustrierna samt den manuellt arbetande glasindustrin	60
<i>Statens allmänna fastighetsfond Bil. 11</i>	63
Reparations- och underhållskostnader m. m. under slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond	63
Reparations- och underhållskostnader m. m. under kriminalvårdsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond ..	64
Förteckning över av Kungl. Maj:t hos riksdagen i prop. 1971: 140 begärda anslag på tillägsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72 <i>Bil. 12</i>	67